

Att porträttera intimitet på film

En kvalitativ intervjustudie om intimitetkoordinators arbete

Agnes Koskinen

Lärdomsprov

Film & Media: Manus och Regi

2023

Lärdomsprov

Agnes Koskinen

Att porträttera intimitet på film: En kvalitativ intervjustudie om intimitetkoordinators arbete.
Yrkehögskolan Arcada: Film och Media: Manus och Regi, 2023.

Identifikationsnummer:

9161

Sammandrag:

Att porträttera autentisk intimitet i film och serier är ett komplext förfarande som måste göras på rätt sätt för att trygga skådespelare och filmarbetare. Intimitetskoordinering är en relativt ny yrkesroll vars uppgift är att guida och bygga upp de intima scenerna i filmer och serier. Personliga gränser och svårigheter i att producera intima scener på ett korrekt och moraliskt sätt är den problematik som har gett upphov till både yrkesrollen intimitetskoordinator och detta examensarbete. Arbetet utförs som en studie där tillhandahållet bakgrundsmaterial och sex kvalitativa intervjuer lägger grunder för en tematisk analys som svarar på frågan: Hur ändrar intimitetskoordinering sättet vi porträtterar intimitet på film? Syftet med arbetet, utöver forskningsfrågan är även att kartlägga hur intimitetskoordinering ser ut i dagens läge och varför det behövs. Bakgrundsmaterialet tar form i en teoretisk referensram som tar upp frågor om bland annat sexuellt välbefinnande, #MeToo, historien av intimitet på film och hur tittare kan påverkas av att se detaljrika realistiska intima scener. Bakgrundsmaterialet breddas vidare till relevant forskning, eftersom intimitetskoordinering i sig ännu är ett rätt outforskat ämne. Svaren presenteras i en resultatdiskussion med tre teman som pekar på att intimitetskoordinering bidrar till ökad trygghet, högre kvalitet av slutprodukten och ett större ansvarstagande för produktion av intima scener i filmbranschen.

Nyckelord:

Intimitet, intimitetskoordinering, sexuellt välbefinnande, trygghet, kvalitet, ansvar, maktpositioner, resurser, perspektiv

Degree Thesis

Agnes Koskinen

To portray intimacy in film: A qualitative interview study about the work of intimacy coordinators.

Arcada University of Applied Sciences: Film and Media: Directing and Scriptwriting, 2023.

Identification number:

9161

Abstract:

Portraying authentic intimacy in films and series is a complex process that must be done correctly to ensure the safety of actors and crew. Intimacy coordination is a relatively new professional role whose task is to guide and build the intimate scenes in films and series. Personal boundaries and the difficulty in performing intimate scenes in a correct and moral way are the problems that have led to a need for the professional role of intimacy coordinators and this thesis. The work is carried out as a study where the provided background material and six qualitative interviews lay the foundation for a thematic analysis that answers the research question: How does intimacy coordination change the way we portray intimacy in film? The purpose of the work, in addition to the research question, is also to map out what intimacy coordination looks like today and why it is needed. The background material takes shape in a theoretical frame of reference that addresses questions about, among other things, sexual well-being, #MeToo, the history of intimacy on film and how viewers are affected by seeing graphic intimate scenes. The background material is broadened to further relevant research since intimacy coordination is still a quite unexplored topic. The answers are presented in the result with three themes that point to the profession contributing to increased security, higher quality for the final product, and increased responsibility for the production of intimate scenes in the film industry.

Keywords:

Intimacy, intimacy coordination, sexual well-being, safety, quality, responsibility, power position, resources, perspective

Innehåll

1	INLEDNING.....	4
1.1	Syfte och avgränsningar.....	4
1.2	Problemformulering och frågeställning.....	5
1.3	Centrala begrepp	6
1.4	Struktur	8
2	TEORETISK REFERENSRAM.....	8
2.1	Sexuellt välbefinnande.....	9
2.2	Vad är intimitetskoordinering? – Ett samtal med Pia Rickman	10
2.3	Riktlinjer för intima scener	12
2.4	#MeToo och samhällsrelevans	14
2.5	Historien om intimitet på film	16
2.5.1	<i>Last Tango in Paris</i>	16
2.6	Påverkan av att se intimitet på film	18
3	METOD.....	20
3.1	Datainsamlingsmetod	20
3.2	Dataanalysmetod	23
4	RESULTATREDOVISNING.....	23
4.1	Behovet av intimitetskoordinering	24
4.2	Att konkret porträttera intimitet för kameran	26
4.3	Att jobba med intimitetskoordinatorer	29
4.3.1	Viljan att jobba med intimitetskoordinator och begränsade resurser	31
4.4	Utmaningar i intimitetskoordinering	32
4.5	Ansvar för de historier vi väljer att berätta	34
4.6	Filmbranschen efter uppkomsten av intimitetskoordinering.....	39
4.7	Framtiden.....	41
5	DISKUSSION.....	42
5.1	Metoddiskussion.....	42
5.2	Resultatdiskussion	43
5.3	Slutsats	47
6	KÄLLOR	49
BILAGOR.....		52
	Bilaga 1 – Intervjufrågor till filmarbetare.....	52
	Bilaga 2 – Intervjufrågor för skådespelare	53

1 INLEDNING

Intimitet definieras i svensk ordbok som ”känsla av personlig närhet och förtrolighet” (2021). Det handlar om någonting som ligger nära människan på många olika plan. Fysisk, psykisk, social och sexuell närhet. Med närhet och intimitet så uppkommer även diskussioner om gränser, som är olika för alla personer. Att porträttera intimitet framför en kamera är därför ett komplext förfarande.

Att komma nära in på en karaktär i intima scener är ett intressant sätt att förmedla starka känslor till tittarna. En välgjord intimszen kan berätta någonting helt nytt i en relation och ta oss till nästa nivå av djup i berättelsen (Rickman, 2021). Intimitetskoordinators roll är att tillsammans med skådespelare och arbetsgrupp styra produktionen av intima scener från pre-produktion till slutresultat.

Som åskådare tänker man kanske inte alltid på hur en scen har gjorts när man ser på en film. I dagens läge kan man använda sig av mängder animation och dylik teknik för att få det mesta att se äkta ut. Men intimiteten mellan två människor, den kräver att bli gjord på rätt sätt för att bli trovärdig och autentisk. Det är här som intimitetskoordinatören kommer in i bilden.

Detta ämne väcker ett intresse i mig som manus och regi-studerande, eftersom det går ut på att fånga en mänsklig närhet på ett trovärdigt sätt, utan att skada eller gå över någons gränser. Efter en föreläsning tillsammans med intimitetskoordinatören Pia Rickman våren 2022, då jag för första gången fick höra om yrket, väcktes det många tankar hos mig om varför detta yrke är viktigt och vilken plats det kommer att ta i filmbranschens framtid.

1.1 Syfte och avgränsningar

Syftet med detta arbete är att kartlägga hur intimitetskoordinering ser ut i dagens läge och hur de påverkar sättet vi gör film på. I en tid efter #MeToo och andra samhällsliga förändringar så har uppfattningar om både intimitet och säkerhet på arbetsplatser ändrats

och blivit något av en tankeväckare i hur man arbetar med närhet både framför och bakom kameran.

Målet är att undersöka hur samspelet mellan skådespelare, filmarbetare och intimitetskoordinator fungerar och hur detta nya förfarande kan komma att ändra på traditionen om hur man skapar film. Ur manus och regisyrsvinkel är det en essentiell del att lära sig om, eftersom det handlar om samspelet mellan regi, skådespelare och intimitetskoordinator som formar hur man skapar hela historien.

Detta examensarbete berör både filmteam, skådespelare och tittare, men i de kvalitativa intervjuerna som utförs närmar vi oss främst regissörers, manusförfattares, första regiassistents och skådespelarnas synvinkel i samspel med intimitetskoordinatören.

Facklitteratur och andra informationskällor härstammar från både USA, Storbritannien och Norden men intervjupersonerna är alla baserade i Norden. Riktlinjerna som tas upp kommer från Finland och Sverige. Således har arbetet sin främsta fokus på hur intimitetskoordinatören arbetar i nordiska produktioner med exempel och behov som uppstått från en global ståndpunkt.

Arbetet kommer inte heller att ta upp intimitet ur dokusåpornas, dokumentärernas eller pornografins synvinkel. Arbete på teaterscen nämns i vissa delar men fokuset riktar sig kring fiktiva filmer och serier.

1.2 Problemformulering och frågeställning

Skapandet av film och serier består till en stor del av simulering av situationer som måste koordineras för att få dem korrekt gjorda. Både så att de visuellt ser bra ut, och så att de är övertygande och väcker de känslor man önskar. I nästan alla scener som filmas regisseras skådespelarna i hur scenen blockas¹ och koreograferas.

¹ Koreografin i en scen, hur skådespelarna förhåller sig till varandra och till kameran för att få tittarnas blick att gå dit man vill. (Studiobinder, 2018)

I denna kreativa process kan skådespelare även använda sig av improvisation eller ibland till och med personlig erfarenhet för att ge karaktärer mera liv. Att ta sig konstnärlig frihet kan ge ett större djup eller mera kraft till scenen. Dock är tryggheten på inspelningsplatsen någonting som i dagens moderna filmbransch har diskuterats alltmer. Våldsamma scener, så som slagsmål, har sedan länge tillbaka koreograferats med en koreograf för att försäkra att ingen skadar sig på riktigt (Inouye, 2020). På samma sätt motiveras behovet av intimitetskoordinatör. I de intima scenernas arbete är det förstås stort fokus på det fysiska, men de innehåller även emotionella och psykiska simuleringar, som kan lämna djupa spår både i skådespelare och filmarbetare.

Intimitetskoordinatörens roll är en ny roll på inspelningsplats, vars uppgift är att fungera som en trygg person för alla de parter som är involverade i intima scener. På så sätt strävar jag, genom att undersöka intimitetskoordinatörens arbete och hur man arbetar med intima scener i film, efter att svara på frågan:

Hur ändrar intimitetskoordinering sättet vi porträtterar intimitet i film?

Intimitetskoordinering är ett relativt nytt yrke och det finns mycket att undersöka. Därför kommer denna studie gå igenom såväl hur det fungerar konkret, hur attityderna kring yrket upplevs i filmbranschen och hur behovet av yrket uppfattas i dagens läge.

1.3 Centrala begrepp

Intimitet

Intimitet definieras i Svensk ordbok som: ”(känsla av) personlig närhet och förtrolighet” (2021). När vi pratar om intimitet i kontexten av filmarbete innehåller begreppet intimitet allt från erotiska handlingar, känsloladdade karaktärsrelationer till fysisk och psykisk närhet.

Intimitetskoordinator

Intimitetskoordinator är ett ord som inte finns registrerat i Svenska Akademiens ordlistor. Jag lånar därför definitionen från engelskan. Där definieras *intimacy coordinator* som följande: ” *Someone whose job is to help and support actors performing in intimate scenes (= ones involving sex) in a film, play, etc. and to make sure that they do not experience anything unwanted or offensive during these performances.* ” (Cambridge Dictionary, 2023) På svenska kortfattat: En person vars jobb är att hjälpa skådespelare med intima scener genom att se till att ingenting oönskat eller skadande händer.

Filmarbetare

Med ordet filmarbetare så syftar jag på de personer som arbetar med en TV-/film-/serieproduktion bakom kameran. Främst tar detta examensarbete upp manusförfattare och regissörers jobb. Dock inkluderar begreppet även de filmarbetare som jobbar i de resterande avdelningarna som utgör ett produktionsteam.

Samtycke

I detta arbete utgår jag ifrån den definitionen av samtycke som finns i Sveriges riktlinjer för intimsccener. Det finns fem aspekter av samtycke som kan vara bra att ha med sig i en överenskommelse. Dessa beskrivs att de ska vara på följande sätt:

- **Frivilligt** (utan hot, ultimatum, manipulation, övertalning)
- **Samtycket kan återkallas** (även på inspelningsdagen och även om personen agerat enligt samtycket tidigare)
- **Informerat** (har förstått vad det innebär, med möjlighet till betänketid)
- **Uttryckligt** (det ska ha uttryckts tydligt)
- **Specifikt** (intimscenen ska vara beskriven i detalj, att ha samtyckt till att filmas naken bakifrån innebär tillexempel inte att samtycket gäller att filmas framifrån.)

(Film & TV producenterna, et al., 2023, s. 11).

1.4 Struktur

Detta examensarbete är uppbyggt med en genomgång av bakgrundsmaterial och en teoretisk referensram som ger läsaren en förståelse om varifrån behovet för ämnet kommer, samt grunderna i hur intimitetkoordinators arbete fungerar.

Sedan följer en presentation av den valda datainsamlingsmetoden; kvalitativa intervjuer, samt dataanalysmetoden; tematisk analys. I resultatredovisningen presenteras svaren av de sex kvalitativa intervjuerna med filmarbetare och skådespelare för att ge konkreta svar på hur intimitetskoordinators arbete ändrar på sättet vi porträtterar intimitet i filmproduktion.

Till sist följer en diskussion av resultaten där bakgrundsmaterialet och intervjuerna diskuteras för att ge svar på forskningsfrågan.

2 TEORETISK REFERENSRAM

För den teoretiska referensramen har jag använt mig av litteratur som behandlar intimitet på film och guider i intimitetskoordinering. Som fenomen är intimitetskoordinering nytt och utforskat, därför har jag valt att försöka bredda och hitta relevant litteratur till min forskning, genom att gå in på hur ämnen som feminism, sexuell hälsa och samhällliga fenomen har lagt sin prägel i intimitetskoordinators arbete.

För att förstå intimitetskoordinering är det viktigt att förstå flera olika bakgrundsfaktorer som påverkar arbetet. Det är ett arbete som tar sig uttryck i film, TV, serier och på teaterscenen som kommer från ett behov av att förstå människans välbefinnande (i alla dess beståndsdelar: fysisk, psykisk, sexuell och social) (Rickman, 2021) och navigera det hela utgående från olika samhällliga intryck. För att förstå intimitetskoordinering så måste vi således lägga oss in i delar som annars kanske inte brukar ha så mycket att göra med varandra, allt från det tekniska arbetet i hur kameran rör sig till hur kroppar ska röra sig för att porträttera en äkta känsla av intimitet, som i sin tur innebär ansvar för hur vi som tittare uppfattar den psykologiska delen av närhet.

Inom denna teoretiska referensram strävar jag efter att ge läsaren en genomgång av de olika källor som har gett mig de verktyg som jag jobbar med i mitt arbete. Jag går igenom definitioner på sexuell hälsa, #MeToo, riktlinjer för intimitetskoordinering och hur intimitet har sett ut på film genom tiderna.

2.1 Sexuellt välbefinnande

Enligt världshälsoorganisationen WHO definieras sexuell hälsa och de sexuella rättigheterna som följande:

Sexuell hälsa innebär ett tillstånd av fysiskt, emotionellt, mentalt och socialt välbefinnande relaterat till sexualitet, inte endast frånvaro av sjukdom, funktionsstörning eller svaghet. Sexuell hälsa förutsätter en positiv och respektfull attityd till sexualitet och sexuella relationer samt möjlighet till tillfredställande och säkra sexuella upplevelser utan tvång, diskriminering eller våld. För att upprätthålla den sexuella hälsan ska sexuella rättigheter respekteras, skyddas och förverkligas. (World Health Organization [WHO], 2006)

Denna definition är vida spridd och tar upp hur sexuell hälsa berör alla delar av en människas liv: fysiskt, emotionellt, mentalt och socialt välbefinnande. Denna definition är viktig att ha i bakfickan då det kommer till alla de frågor jag kommer att beröra i detta arbete.

Gränser och definitioner kan verka oklara eftersom intimitetskoordinering trots allt handlar om att *simulera* intimitet och sexuella situationer (Film & TV producenterna et al., 2023). De sexuella rättigheterna behandlar både hur situationer porträtteras framför kameran och hur de väl hanteras bakom kameran.

Att även ha en insikt i hur sexuella trauman ter sig är viktigt då det kommer till arbetet med det intima. Vi som människor minns inte allting vi har hört, sett eller varit med om och det kan finnas underliggande trauman i oss, som påverkar oss och våra medmänniskor. Att komma i kontakt med till exempel ett simulerat sexuellt övergrepp i film, kan sätta i gång minnen och reaktioner som man själv inte kanske visste att man hade. (Persson, 1998, kapitel 7)

Trots simulerade situationer är det viktigt att ha i åtanke att människans fysiska, emotionella, mentala och sociala hälsa kan komma att skadas, och därför är det viktigt att veta vilka våra sexuella rättigheter är och att vi som människor kan uppfatta arbete med sex och intimitet på väldigt olika sätt.

2.2 Vad är intimitetskoordinering? – Ett samtal med Pia Rickman

Intimitetskoordinering är en form av kreativt berättande. Koordinatören bidrar med dramaturgi, trygghet och ett respektfullt arbetsklimat för att hjälpa till att förverkliga regissörens vision. (Rickman, 2021)

I ett zoom-samtal pratade jag med intimitetskoordinator Pia Rickman. Rickman jobbar som intimitetskoordinator och föreläsare vid University for Creative Arts i Storbritannien. Hon är även en av grundarna till Nordic Intimacy Coordinators tillsammans med Malin B. Eriksson. På organisationens hemsida presenteras Rickman så här:

Pia is a qualified intimacy coordinator and screen acting coach based in Helsinki and London. Pia's on-set experience as an assistant director and production manager, and her current position as a lecturer of acting, gives Pia a unique angle on intimacy coordination both within education and the industry. (Nordic Intimacy Coordinators, 2023)

Rickman är intimitetskoordinator och skådespelarcoach som är baserad i Helsingfors och London. Hennes erfarenhet av olika inspelningar och som föreläsare ger henne en unik synvinkel på intimitetskoordinering i filmbranschen.

För att starta samtalet pratade vi om vad rollen som intimitetskoordinator faktiskt innebär. Rickmans svar är rakt:” Intimacy coordinators specialize in choreographing and coordinating scenes of intimacy, simulated sex and nudity for film and tv.” Att ha med en intimitetskoordinator är att ha med någon som ger struktur och koordinering till berättandet av intima historier. Rickman fortsätter med att påpeka att det de facto inte är ett så nytt fenomen som vi tänker oss att det är. Arbete med intima scener har alltid funnits vid uppträdanden, på teaterscenen och framför filmkameran.

Vi diskuterar hur intima scener inte bara behöver handla om en sexuell akt utan även om saker som död, sorg, att föda barn och annat dylikt. Det som dock gör arbetet nytt är att fenomenet att ha en specifik person som koordinerar de intima scenerna började dyka upp för ungefär femton år sedan. Då i form av att man började se på hur man koordinerade våldsamma scener med stuntkoordinator (Inouye, 2020), för att sedan se om man där kan dra paralleller till hur man kan hantera arbetet med intima scener.

I diskussionen om hur hennes arbete går till berättar Rickman att hon som intimitetskoordinator jobbar i början av en produktion närmast skådespelarna, regissören och producenterna. Då bryts de intima scenerna i manuset ner och tillsammans med skådespelarna går man igenom var ens gränser går och hur man ska bygga upp scenen. Då inspelningarna startar jobbar hon i nära samspel med inspelningsledaren och kostym- och sminkavdelningen. Kostym- och sminkavdelningen har en viktig roll eftersom de förser skådespelarna med olika slags ”skydd” för att bland annat täcka sina privata delar.

Vi pratar vidare om hur det är att komma in som intimitetskoordinator i en arbetsgrupp som kanske inte alltid har varit vana med det. Rickman säger att de allra flesta har varit intresserade av att få med en intimitetskoordinator i filmproduktionen och beskriver förhållandet mellan yrkesrollerna skådespelare, regissör och intimitetskoordinator på följande sätt: ”The role is three-fold and includes advocating for cast and crew, liaising and coordinating between the different departments, and facilitating choreography in collaboration with the actors and directors.” Intimitetskoordinering handlar därmed om både säkerhet och kreativa processer, men främst om att samarbeta för bästa möjliga slutresultat.

I vårt samtal går Rickman ytterligare in på hur man hanterar berättelser som känns utmanande att berätta. ”Instead of discussing the moral of the scenes the ethics are more interesting to me - how can we continue working in a sustainable way while creating visually compelling scenes, rooted in storytelling.” I historier som känns moraltänjande är det därför inte intimitetskoordinatorns roll att gå in och begränsa berättelsen, de är där för att se till hur historien produceras rent konkret framför kameran.

Representation är ett ord som Rickman nämner upprepande gånger och även vikten av att förstå perspektivet som man berättar en historia från. Hon förklarar vidare: ”As they say: ”Nothing about us, without us” - be respectful, don’t assume things, hire a writer from that community or culture, and don’t appropriate another culture.” Representation är processen som knyter ihop vår bild av världen tillsammans med de betydelser som vi konstruerar genom språk och uttryckssätt (Evans et al. 2013, kapitel 1). Att vara respektfull och inte anta någonting om någon annans berättelse är gyllene regler för att närma sig olika slags historier.

Samtalet med Rickman gav mig en djupare förståelse om vad yrket som intimitetskoordinator verkligen handlar om och att komma ihåg att saker som representation, samarbete och trygghet är viktiga grundpelare när man undersöker hur en intimitetskoordinator utövar sitt jobb och attityder som förknippas med yrket.

2.3 Riktlinjer för intima scener

Att jobba med intimitetskoordinatorer (Rickman, 2021) och *Riktlinjer för intima scener i kameraarbetet* (Kotkaniemi, 2020) är de två praktiska guider som utgör Finlands filmstiftelses riktlinjer för hur man ska filma intima scener.

Sex och intimitet har alltid varit en del av intressanta berättelser, eftersom scener som innehåller sex och intimitet förmedlar starka känslor och förnimmelser för publiken. Väl gjorda intima scener kan främja berättelsen och avslöja något nytt om karaktären och deras förhållanden. (Rickman, 2021)

Rickman skriver om hur man jobbar med en intimitetskoordinator och vad hans roll är rent konkret. Intimitetskoordinatören beskrivs som en egen *Head of Department, HOD*,² och en person som ska vara med i alla skeden av produktionen. Rickman beskriver även hur viktigt det är att inse att koordinatörens arbete handlar även om psykisk hälsa, och hur denne ska ha beredskap att hantera svåra mentala situationer och trauman. På så vis är intimitetskoordinatören inte någon som endast jobbar tekniskt med filmens stil för att

² ”Head of Department” – Chef över en viss avdelning under filmproduktion.

intimiteten ska se så snygg ut som möjligt, utan en person som ska skapa trygghet för alla på en inspelningsplats.

Riktlinjer för intima scener i kameraarbetet av Kotkaniemi (2020) är en kort sammanfattning om hur man som både som filmarbetare och som skådespelare ska förhålla sig till intima scener i film och serier. Den beskriver tydligt för skådespelare, regissörer, producenter, produktionschefer och kostym- och sminkteam hur de ska arbeta tillsammans för att skapa den bästa möjliga upplevelsen för alla. Guiden poängterar starkt skådespelares rättigheter och hur de ska skyddas för att ge en bra upplevelse. Kotkaniemi skriver om en så kallad *nudity rider*, vilket är ett kontrakt som görs upp mellan skådespelare och produktionsbolag, där all intimitet som ska ske framför kameran ska klargöras. I denna guide påpekas även att genital kontakt mellan skådespelarna aldrig ska inträffa i inspelningen av en intimscen. Det undviks med hjälp av koreografin och skydd som täcker könsdelarna.

I Sveriges motsvarighet för dessa guider hittar vi *Riktlinjer för intimscener – för film och dramaproduktion* (Film & TV producenterna et al., 2023). Den innehåller mycket av den samma informationen, men tar även upp skillnaden på olika intima scener. Den särskiljer på intima scenerna genom att beskriva att det finns intima scener med och utan sexuell laddning. Scener med sexuell laddning beskrivs som scener som innehåller simulerat hångel, kyssar, sex, onani, striptease, dans, sexuella övergrepp, nakenhet m.m. Medan intima scener utan sexuell laddning beskrivs som scener som kan innehålla intim beröring av exempelvis mage, massage, att tvätta någon, närgången dans, scener med lättklädda personer, nakenhet, förlossning m.m. Det finns alltså olika typer av intima scener och ibland kan det också innebära scener som man själv inte hade tänkt sig att var intima.

Således kan man med expertisen från dessa guider konstatera att intimitetskoordineringen är någonting som berör många olika områden. Det är viktigt att förstå sig på människans hälsa, det tekniska i hur man gör en film och berättelsers struktur för att förstå var intimiteten har sin plats.

2.4 #MeToo och samhällsrelevans

”Tiotusentals inlägg med #MeToo har delats på sociala medier. Det är kvinnor som har blivit utsatta för sexuella övergrepp som delar med sig av sina erfarenheter för att belysa hur vanliga sexuella övergrepp egentligen är” (Nurmio, 2017). #MeToo blev ett internetfenomen som kom att ta världen med storm och överallt stod personer, specifikt kvinnor, upp för den orättvisa och de sexuella trakasserierna de upplevt.

Startskottet för fenomenet ligger egentligen flera år bakåt i tiden. Aktivisterna Tarana Burke formulerade uttrycket redan år 2006 i sitt arbete med utsatta ungdomar och barn (Burke, 2023). Mer än ett decennium senare blev hashtaggen #metoo viral, den 15 oktober 2017. Skådespelaren Alyssa Milano gick ut på Twitter och bad människor att berätta om hurdana trakasserier de har fått utstå, efter att en grävande artikeln om Hollywood producenten Harvey Weinsteins upprepade sexuella övergrepp publicerats (Kantor & Twohey, 2017).

Figur 1. Alyssa Milanos tweet som blev viral och gjorde #MeToo vida spritt (Twitter, 2017)

Ett dygn efter Milanos inlägg på Twitter hade hashtaggen använts tolv miljoner gånger över sociala medier och nått 85 olika länder (CBS News, 2017). Det som fick startfäste i

ett utrop gentemot Weinstein gick snabbt vidare över branschgränserna och kvinnor över hela världen talade ut om de övergrepp som de upplevt, både i arbetsliv och privat.

Feminism är en teori som finns till för att starta handlingar och ge upphov till rörelse och förändring som ska eliminera sexism (Boyle, 2019). #MeToo strävade efter att göra precis det: skapa handling. Det kom att ta upp många orättvisor som kvinnor möts av i dagens samhällsklimat och lyfts ofta fram som en fjärde våg av feminism i vårt samhälle (Brunell & Burkett, 2023).

Motstånd som kvinnor möter har det alltid talats om, den enda skillnaden är när samhället får för sig att börja lyssna. ”Arguably, what makes the #MeToo moment distinctive is less the speaking out—which women have been doing for decades (...)—but rather than the extent to which some of these stories have been widely heard” (Boyle, 2019). Kvinnor har alltid talat ut om orättvisor de upplevt, men personerna i deras sammanhang har inte alltid lyssnat. Så beskriver också skådespelerskan Ashley Judd, en av de kvinnor som talade ut om Weinsteins övergrepp: “Women have been talking about Harvey amongst ourselves for a long time, and it’s simply beyond time to have the conversation publicly.” (Kantor & Twohey, 2017) Kvinnor i filmbranschen har alltid sinsemellan talat om Weinsteins övergrepp men nu var det dags att föra vidare konversationerna till allmänheten.

För att förstå varför intimitetskoordinering behövs är det bara att ta sig en titt på fenomenet #MeToo. Den handlar givetvis främst om hur arbetsförhållanden och attityderna ser ut bakom kameran, och det är ju någonting som kommer att beröra alla parter på till exempel en filminspelning. Således hittar vi parallellen mellan alla personers, specifikt kvinnors, rättighet till att behandlas icke-kränkande och med respekt (WHO, 2006) och intimitetskoordinering, som försäkrar att alla, oberoende av kön eller sexualitet, behandlas i enlighet med det.

2.5 Historien om intimitet på film

Hollywood har under de senaste hundra åren spelat en väsentlig roll i hur samhälleliga uppfattningar formas då det kommer till genus, sex och makt med hur det representeras både framför och bakom kameran (Haris et al., 2023). Boken *Screening #MeToo* av Lisa Funnell och Ralph Believeau (2022) läste jag för att få en djupare förståelse om hur intimitet har sett ut på film genom tiderna och skaffa mig en historisk referensram. För att förstå vad vi behöver i intimitetskoordinering och hurudan form det arbetet borde ta, så måste vi förstå varifrån behovet kommer.

Intimacy is most fundamentally about *access*. It is constituted by and through access to another's secrets, another's private or new expressions of self, and another's resources". Intimacy is not always a positive relationship: violence can be an act of intimacy because it breaches boundaries. (Newmahr, 2011)

Då det kommer till intimitetskoordinering kommer är det nästan oundvikligt att ta upp frågor om övergrepp. Intimitet handlar om någonting som nästan alltid ligger nära människors gränser, där allting oftast blir personligt och privat (Newmahr, 2011). Intimitetskoordinering är därför ett sätt att försöka navigera hur man kan distansera den verkliga personen från arbetet som utförs, utan att korsa någons gränser.

Det vi ser och skapar på film och TV har kan stor inverkan på hur vi i samhället uppfattar saker och ting. Även grovheten av det vi ser på har ändrats. Någonting som på 80-talet uppfattades som pornografi, kan i dagens läge finnas fritt med i filmer och media (Carlsson, 2005). Det finns ett stort ansvar hos filmskaparen och hur man kan avläsa hur man till exempel förhöll sig till intimitet under i samhället under ett årtionde genom att ta sig en titt på hur filmer och serier från den tiden talar om saker och ting (Funnell & Believeau, 2022).

2.5.1 *Last Tango in Paris*

Last Tango in Paris (Bertolucci, 1973) är en av de mest omtalade filmerna då det kommer till porträttering av sexuellt våld på film, eftersom den filmades under väldigt moraliskt grå omständigheter. Bernardo Bertoluccis film är ett erotiskt drama som följer den unge Jeanne (spelas av Maria Schneider) som inleder ett sexuellt förhållande, där de inte

avslöjar sina egna namn, med den äldre änkligen Paul (spelas av Marlon Brando) (IMDb, u.å).

Under inspelningen av filmen var Schneider 19 år gammal och Brando 48. I sig är det redan en rätt så moraltänjande berättelse att filmatisera eftersom historien handlar om ett anonymt förhållande med en stor åldersskillnad. När det kommer till produktionen av ett sådant verk är tryggheten på inspelningsplats oerhört viktig. En av filmens mest kontroversiella scener är en våldtäkt mellan de två huvudkaraktärerna där Brandos karaktär Paul använder smör som glidmedel. Under inspelningarna la Brando och Bertolucci till detaljen med smöret, som originellt inte fanns med i manus och inte hade blivit diskuterade mellan de alla tre.

Schneider har senare beskrivit känslan under inspelningen: "I felt humiliated and to be honest I felt a little raped, both by Marlon and by Bertolucci. After the scene, Marlon didn't console me or apologize. Thankfully there was only one take" (Das, 2007). Hon kände sig generad och som att det hon upplevde var i linje med en våldtäkt. I intervjuer har även Bertolucci gått ut med att han gjorde scenen på ett sådan sätt där han "övertäckade" henne med händelser, eftersom han ville få en äkta reaktion av Schneider (El Mundo de Alycia, 2016). Ett regigrepp som går över moraliska gränser, där Bertolucci använder sig av sin maktposition för att få det han vill med scenen.

"In the film industry, like everywhere, men have the power" (Funnell & Beliveau, 2022). Schneider poängterar den oundvikliga skillnaden mellan kvinnor och mäns positioner i filmbranschen. Hon har gång på gång fått frågor om sina upplevelser i denna film och fastän det är en viktig diskussion att ha, finns det ändå en dubbelmoral mellan kvinnor och män att ta fasta på.

The double standard of celebrity culture is most salient when considering the ways in which Schneider's sexuality is used as a rationale to construct her trainwreck persona, whereas Bertolucci's sexual history sustains his auteur persona. (Funnell & Beliveau, 2022)

Schneider fick i hela sitt liv ³ försvara sin egen sexualitet och utstå frågor om hennes kropp och upplevelser under denna filmproduktion. Fastän de flesta anser att Bertolucci agerade fel i detta scenario, så ligger ändå perspektivet på Bertolucci som den store auteuren⁴ och Schneider som den objektifierade skådespelerskan. Sättet man förhåller sig till hur sexualitet tas upp mellan kvinnor och män är oundvikligen olika. Perspektiven är olika och det är någonting som även bör påverka hur vi jobbar med intimitet på film. Rättvist och jämlikt är inte alltid samma sak, och för kvinnornas del är det ännu en lång väg att gå innan de har både en rättvis och jämlik upplevelse av branschen.

2.6 Påverkan av att se intimitet på film

Under de senaste månaderna har även frågan om sex verkligen hör hemma på film och TV kommit upp till diskussion i många sammanhang (Nyhetsmorgon, 2023). För om det vi ser på film kan påverka och inspirera tittare på ett givande sätt (Davis, 2019), kanske även en slags motsats kan ske?

I en studie gjord vid Göteborgs Universitet har man frågat 30 000 slumpmässigt valda personer om hur de tror att tittare påverkas av grafiskt material i film och media. Över hälften (52 procent) av respondenterna sa att de tror att pornografi och sexscener i långfilmer och TV-serier påverkar barn och unga i en negativ bemärkelse, där negativ bemärkelse står för ökad benägenhet att utöva våld, känna oro och rädsla, få en förvriden verklighetsuppfattning samt att visa bristande medkänsla. I motsats svarade 29 procent att de tror att tittarna kan få 'ökad kunskap om sexuella relationer' och 27 procent sa att de kan få 'ökad förståelse för sexuella uttryck' (Carlsson, 2004).

Det vi ser på film och TV påverkar tittarna, vare sig det är meningen eller inte. En studie gjord om hur Netflix-serier påverkar ungas kunskap om sex och sexualitet visar att det kan även ha en positiv effekt på ungas uppfattning om sexualitet, genom att visa och normalisera olikheter samt ett gynnsamt beteende hos karaktärerna i serierna, vilket har i sin tur ändrat på attityderna hos tittarna. (Tauty et al., 2021)

³ Maria Schneider dog den 3 februari 2011

⁴ Självständig filmskapare med förmåga att sätta sin personliga prägel på sina verk (Svensk ordbok, 2021)

Sex och intima scener är akter som vi har sett på film och i serier i fler årtal, men som med åren verkar visa sex alltmer och mer explicit (Carlsson, 2004). I dagens läge finns många serier som visar intimitet på ett sätt som ofta också kan vara exploaterande eller berättar historier där sex används som maktmedel och i utnyttjande syften. HBO-serien *Euphoria* blev en internetsensation och fick otroliga tittarsiffror (Maas, 2022). Serien tar upp tunga ämnen som bland annat sexuellt våld och utnyttjande, och påverkade många tittare när den kom ut. I samma anda som att ifrågasätta hur tittare mår av att se på grovt våld, så kan man här också vända frågan till hur tittarna mår av att se på en viss typ av intimitet.

Diskursen kring filmen präglas av spänningen mellan dessa två extremer: å ena sidan föreställningen att filmen genom att ge en sann bild av verkligheten så som konstnären upplever den fullgör konstens uppgift, å andra sidan synen att filmens skildring av våldet blir ett självändamål vilket gör det nära nog omöjligt att se den som konst. (Jacobsson et al., 2014, s. 21)

Oron över hur människan påverkas av att se på våld är en diskussion som länge har pågått (Jacobsson et al., 2014, kapitel 1), men för att vända den till hur vi ser på intimitet, och kanske mer specifikt explicita samlag, är en parallell som kan vara värd att ha i åtanke då det kommer till hur vi ser på sex och intimitet i film och serier.

Ett narrativ som kommer upp i många sammanhang är hur allt fler, främst yngre tittare, ifrågasätter ifall grafiska sexscener verkligen hör hemma på film och serier. Frågan baserar sig i att man som tittare har svårt att veta om de intima scenerna har gjorts på ett tryggt och respektfullt sätt, eftersom man på skärmen endast ser det grova slutresultatet. Kan exempelvis en våldtäkt visas, utan att den efteråt ger skådespelarna som utför den en känsla ofrivillig exponering – och på så vis skada för både tittare och skådespelare? (Princenthal, 2019) Diskussionen är svår att hantera eftersom den kan komma både utifrån och inifrån branschen. I många fall har filmarbetare och skådespelare talat ut om orättvisor de upplevt under inspelningar, som bland annat *Time's up* rörelsen gjorde (The New York Times, 2018), som i sin tur kan leda till upphov till kritik från tittarna, gentemot hur de uppfattar att produktioner behandlar sina skådespelare.

Essy Klingberg, kulturredaktör på Svenska Dagbladet, diskuterar om varför det just nu uppstår stor kritik gentemot porträtteringen av sex i film och serier.

Jag tänker att det är i linje med den diskussion som har pågått ändå sen metoo, som handlade mer då kanske om arbetsvillkoren kopplade till sexscener. Det här är då som en utvidgning av diskussionen, man har fått en mer kritisk blick mot de här sortens motiven. (Klingberg, 2023)

De går oundvikligen hand i hand, porträtteringen av moraltänjande sex och kritiken som får tittaren att ifrågasätta omständigheterna det har producerats i. Diskussionen om hur vi ser intimitet porträtteras är en fråga som berör alla inblandade, både skapare och tittare. I dessa situationer är det intimitetskoordinators uppgift att se till att allting utförs på ett tryggt och säkert sätt, men trots det finns fortfarande frågan om hur bilden av intimitet visas och uppfattas av tittaren kvar.

3 METOD

Den här studien har en kvalitativ hermeneutisk ansats. I följande kapitel diskuteras datainsamlingsmetod samt dataanalysmetod.

3.1 Datainsamlingsmetod

Detta examensarbets datainsamlingsmetod består av sex kvalitativa intervjuer. Det är en hermeneutisk studie med semi-strukturerade intervjuer. I en hermeneutisk studie söker man tolkningen av meningen i det centrala temat, med specifikt fokus på samtal och text, vilket går hand i hand med den kvalitativa intervjun som metod. Med intervjun som metod produceras kunskapen i en aktiv process mellan intervjuare och intervjuperson i deras samtalsförhållande (Kvale & Brinkmann, 2009).

Den semi-strukturerade intervjun har en flexibel intervjuprocess där intervjuaren har haft en intervjuguide med frågor (se Bilaga 1 & 2) medan intervjupersonen har haft frihet att utforma svaren på eget sätt (Bryman, 2011). Frågorna har inte ställts i samma ordning i alla intervjuer och följdfrågor har uppkommit efter vissa svar.

Fördelar med att göra en kvalitativ intervjustudie är det faktum att det passar sig väldigt bra för detta ämne, som till en stor del behandlar känslor och hur trygghet och ansvar har upplevts, någonting som är enklast att beskriva subjektivt. Denna kvalitativa undersökning strävar efter att få svar på *hur* någonting upplevs och ger även utrymme för intervjupersonerna att själva vidareutveckla sina egna åsikter och svara på eventuella följdfrågor.

Intervjupersonerna har valts ut enligt deras erfarenhet av att ha jobbat med intimitetskoordinatorer eller deras arbete med intima scener utan koordinator i filmbranschen i Svenskfinland. Intervjupersonerna är etablerade skådespelare, manusförfattare samt regissörer. Eftersom de intervjuade personerna arbetar i olika roller har intervjufrågorna tagit olika formats och anpassats enligt respektive person och deras yrkesroll.

Ett samtal i enrum har förts med dem för att få ett bredare perspektiv på hur intimitetskoordinering ser ut i dagens filmbransch. Målet med denna metod är att öppna för ett samtal som skulle vara rätt så strukturlöst och höra fria åsikter om hur uppfattningarna och attityderna kring intimitetskoordinering ser ut i dagens läge.

Sex personer har intervjuats till studien. Tre skådespelare samt tre filmarbetare. Då intervjuerna genomfördes hade tre av sex jobbat på en produktion med intimitetskoordinator. Av filmarbetarna har alla tre jobbat med att skriva manus, två stycken jobbar även som regissörer och den tredje som inspelningsledare.

I detta arbete tillämpas dataansaffnings- och undersökningsmetoder som är i enlighet med kriterierna för vetenskaplig forskning och etiskt hållbara (Forskningsetiska Delegationen, 2012). Arbetet gör det genom att framföra undersökningsresultaten anonymiserade för att minimera igenkänning eftersom den finlandssvenska filmbranschen är relativt liten. Intervjupersonerna benämns som: Filmarbetare 1 (F1), Filmarbetare 2 (F2), Filmarbetare 3 (F3), Skådespelare 1 (S1), Skådespelare 2 (S2) och Skådespelare 3 (S3) (se Tabell 1). I deras citat benämns de intervjuade med förkortningarna F1, F2, F3, S1, S2 och S3.

Tabell 1 – Kartläggning över de intervjuade personerna för studien

Intervjupersoner	YRKE	KÖN	Samarbetat med intimitetskoordinator
Filmarbetare 1 (F1)	Manusförfattare & Regissör	Kvinna	Har inte arbetat med en intimitetskoordinator
Filmarbetare 2 (F2)	Manusförfattare & Regissör	Kvinna	Har inte arbetat med en intimitetskoordinator
Filmarbetare 3 (F3)	Manusförfattare & Inspelningsledare	Man	Har arbetat med en intimitetskoordinator
Skådespelare 1 (S1)	Skådespelare	Kvinna	Har arbetat med en intimitetskoordinator
Skådespelare 2 (S2)	Skådespelare	Man	Har arbetat med en intimitetskoordinator
Skådespelare 3 (S3)	Skådespelare	Kvinna	Har inte arbetat med en intimitetskoordinator

Eftersom intervjupersonerna har varierande yrkesroller och erfarenhet av att jobba med intimitetskoordinatorer, varierar också deras upplevelser av intimitetsporträttering i filmbranschen. Syftet med denna metod är därför att fånga upp olika åsikter och öppna upp för en diskussion där även eventuell kritik för intimitetskoordinering välkomnas.

Eftersom ämnet intimitetskoordinering är väldigt nytt och outforskat både i akademiska kretsar och även i själva branschen i Finland, är en utmaning att veta var man ska börja för att hitta relevant information. Trots att det finns aktiva intimitetskoordinatorer som jobbar i Finland och Norden idag, är det en prövning att hitta personer med erfarenhet av att ha jobbat med intimitetskoordinatorer som har möjlighet att ställa upp på en intervju eftersom produktionerna som använt sig av en intimitetskoordinator inte är många. För att ge en mer nyanserad bild av yrket inkluderar forskningen också informanter som inte har erfarenhet av att jobba med en intimitetskoordinator, men som har arbetat med intima scener i produktioner.

Min analys kommer alltså att resultera i data analyserat ur perspektivet jag har fått från min dataundersökning samt informationen tillhandahållen från min teoretiska referensram i diskussionen.

3.2 Dataanalysmetod

Denna studie görs med en tematisk analys som dataanalysmetod. Den tematiska analysen identifierar, analyserar och rapporterar mönster och teman i data (Braun & Clarke, 2006). Således är det en passande metod för de kvalitativa intervjuerna där den stora mängden data kan komprimeras ihop i övergripande och tematiska grupperingar.

I denna studie har meningsbärande textavsnitt valts ut, genom att lyssna på de inspelade intervjuerna och dessa utvalda delar har transkriberats. Redan i detta skede har teman och upprepningar tagits i beaktande.

Materialet har sedan kodats in i potentiella teman och samlats ihop för att jämföras och identifiera och analysera likheter och olikheter. Efter det har en tematisk karta skapats och grunden för analysen har lagts. Under analysen har definitionerna och namngivningen av de olika teman fastställts: **trygghet**, **kvalitet** och **ansvar**. Till sist har den slutgiltiga analysen gjorts med de huvudsakliga teman presenterade, samt med underteman som uppkommit.

4 RESULTATREDOVISNING

Resultatredovisningen är uppdelad i sju kategorier (se Tabell 2) med underrubriker som beskriver erfarenheten av hur intimitetskoordinering förändrar sättet vi porträtterar intimitet i film i enlighet med examensarbetets forskningsfråga. Kategorierna har tagit sin form utgående från vilken riktning frågorna (se Bilaga 1 & 2) har haft.

Under analysen av dessa intervjuer har tre olika teman, samt tre subteman kommit fram (se Tabell 2). I samband med svaren och analysen har **trygghet**, **kvalitet** och **ansvar** varit de teman med en övergripande betydelse, och som intervju svaren presenteras i samband

med. Utöver dessa teman har även tre subteman med konkretiserad betydelse formats: **perspektiv, resurser och maktpositioner**. Dessa har kompletterat analysen i några av de olika kategorierna, genom att visa på hur de tre teman med övergripande betydelse för forskningsfrågan tar form rent konkret.

Tabell 2 – Resultatredovisning

KATEGORIER	TEMAN	SUBTEMAN
Erfarenhet av förändring	Övergripande betydelse	Konkretiserad betydelse
1. Behovet av intimitetskoordinering	TRYGGHET KVALITET ANSVAR	PERSPEKTIV RESURSER MAKTPOSITIONER
2. Att konkret porträttera intimitet framför kameran		
3. Att jobba med intimitetskoordinatorer		
4. Utmaningar i intimitetskoordinering		
5. Ansvar för de historier vi väljer att berätta		
6. Filmbranschen efter uppkomsten av intimitetskoordinering		
7. Framtiden		

I svaren diskuteras allt från behovet av intimitetskoordinering, moralen i de historier vi berättar till hur framtiden kan komma att se ut för yrkesrollen.

4.1 Behovet av intimitetskoordinering

För att få en uppfattning om varför denna studie behövs, så diskuteras först behovet av intimitetskoordinering som lägger grunder för intervjuerna. Under diskussionerna kommer tryggheten upp som ett självklart tema hos de flesta filmarbetare och skådespelare som intervjuas.

”Största saken är tryggheten, inte bara skådespelarnas utan även alla andras. Det påverkar tryggheten på set för alla. Om man har överenskomna gränsdragningar så kan man jobba mycket friare.” – F1

” Jag tycker att nu när det existerar så är det ju en grej som är så där: varför har det inte alltid funnits? [...] För det är en maktposition man har (som regissör) där man int vill trampa nån på tårna, men det är tidspress och allt möjligt som händer på set där man helt enkelt int räcker till som regissör. - Därför är det ett stort hjälpmedel som regissör tycker jag att ha med dom.” – F2

Hierarkierna som uppstår i projektarbete med team är oundvikliga, och att vara medveten om vilken maktposition man som regissör eller producent sitter på är avgörande för hurudan stämning och trygghet man förmedlar till resten av arbetsgruppen. Att värna om andras trygghet och säkerhet utgående från sin egna yrkesposition kan ändra på andras upplevelser totalt.

”Jag tror att - den värld som jag har vuxit upp i på 80-talet då jag blev skådespelare, den var ju väldigt annorlunda. Hierarkisk och auktoritär. [...] Om nån i auktoritetsposition sa att det är så vi gör, så är det så det var. [...] Vi skådespelare har ju pratat sinsemellan och kommit överens om de här sakerna - alltid.” – S3

”Det behövs [intimitetskoordinering] för att det är en garanti på säkerhet när man gör filmer helt enkelt. Mental och fysisk säkerhet, som tryggar det för både skaparna bakom kameran men också de framför kameran. [...] Jag ser det som nån sorts tvilling till stuntkoordinatör” – F3

Jämförelsen med stuntkoordinatör är intressant och enkel att dra. Båda yrkena innebär koordinering så att scener utförs säkert, men bidrar även till att höja produktionens kvalitet och autenticitet.

”Men det är också ett kreativt verktyg som ger kvalitet. [...] Bara det att man får som skådespelare ett helt nytt verktyg. Borta från inspelningsplatsen också, medan vi liksom koreograferar de här scenerna så upptäcker vi vem karaktären är sexuellt. [...] Det är nytt av hur man förkroppsligar en karaktär.” – S1

Bland skådespelarna poängteras också tryggheten som viktig på inspelningsplatsen, men även hur intimitetskoordinering fungerar som ett helt nytt verktyg för skådespelarna, som jobbar med sina kroppar som främsta redskap. Här skapar intimitetskoordinatör ett skydd mellan porträtteringen av karaktärens liv och det egna, emotionella och fysiska, som skådespelaren bär på.

”Det är viktigt för att vi skådespelare som jobbar med våra kroppar och hämtar in i vårt rollarbete - så hämtar vi med vårt emotionella liv och vad vi bär med oss. [...] Att göra kvalitativa intima scener. För det är ju jättespännande att visa huvudpersonerna och hur de är i sin mest intima stund. [...] Oftast när man har jobbat med intima scener med

regissörer och utan intimitetskoordinator så är det väldigt svårt att sätta ord på och hitta konkreta verktyg för vad är det vi ska filma. Hurudan slags sex ska det vara, hur ska det filmas? Ingen vågar riktigt formulera det - och så går man bara och filmar det och man vet inte riktigt vad man håller på med. Och då lämnar man över ansvaret till skådespelarna och det är fel. För att vi kan inte liksom, vara där i den själva stunden och också bära ansvaret över det. Ansvaret måste ligga någon annanstans. Och regissören kan lätt skjuta över det på skådespelare. Och då går man ofta lätt över gränser, då kan det kännas helt okej i stunden och sen i efterhand så är man så där: va fan va det vi gjorde? Och, nå det där kändes inte okej - och sen när man ser det så där on screen så är man sådär att ojoj, det där hade jag inte velat visa.” – S2

Intimitet, känslor och närhet kan ibland vara svåra att hålla en klarsynt blick på under själva inspelningarna. Intima scener kan väcka underliggande känslor som kommer till ytan först senare – efter att inspelningarna är gjorda. Detta är en av orsakerna till att intimitetskoordinering behövs. Eftersom skådespelarna lånar ut sina kroppar till karaktärer kan det bli problematiskt om de själva måste ansvara för vad som är okej att göra och vad som inte är det. Därför bör ansvaret för utförandet av intima scener ligga hos rätta personer. Det är här intimitetskoordinatören kommer in med sin neutrala position och balanserar mellan gränsdragningarna och slutproduktens kvalitet.

Att prata med skådespelarna och filmarbetarna ger två ganska olika uppfattningar om varför intimitetskoordinering behövs. Båda grupperna pratar förstås om tryggheten, men ur skådespelarnas perspektiv poängteras det starkt hur arbetet men en intimitetskoordinator verkligen kan lyfta kvaliteten på porträtteringen av en karaktär. Att prata med skådespelarna ger också en större insikt om hur det ändå finns en skillnad mellan arbetsteamet bakom kameran och skådespelarna framför kameran. Att navigera bland maktpositionerna och uppnå ett samspel kan vara utmanande.

4.2 Att konkret porträttera intimitet för kameran

I och med ovanstående frågeställning har frågorna modifierats beroende på om intervjupersonen själv har jobbat med en intimitetskoordinator. Diskussionen handlar om hur man konkret navigerat genom gråzonerna vid filmandet av intima scener.

I många finlandssvenska produktioner är det allmänt känt att det inte finns stora budgetar att jobba med, vilket kan leda till att möjligheten att arbeta med en intimitetskoordinator

inte finns. Om hur man har navigerat en produktion utan intimitetskoordinator berättar Filmarbetare 1 så här:

“Jag kände att intima scener är idag inte någonting som kan göras hur som helst. Så vi satt ihop ett team som arbetade med detta. För att jag som regissör sitter i en maktposition, oavsett hur “snäll och kosher och feministisk” man är. Så vi delade upp det på fyra personer, så att det finns en chans att säga till vem som helst om någonting känns dåligt. [...] Skådespelarna fick redan i manusskede ett mejl med storyboard och galet specifikt hur allting skulle göras. Så dom inte behövde se en rakt i ansikte och säga att det var bra. [...] Vi hade övningar, så torrt som man kan ha det, där man inte satte händerna på varandra. [...] Det var en väldigt ingående och lång process, med såklart closed set⁵. Scriptan raderade sedan bilderna från monitorn. Det finns inget kvar från sexscenen förutom det som finns i slutprodukten. Det var en jättelugn och skön inspelning. [...] Men det gjorde ju förstås att vi hade jättemycket mera jobb. Jag kan ju inte sitta här och säga att de upplevde det bra, men jag kan säga att vi försökte vårt bästa. Vi jobbade i teamet hårt för att fylla tomrummet av en intimitetskoordinator.” – F1

Filmarbetare 1's beskrivning om hur man jobbat utan intimitetskoordinator är lång och detaljrik. Det var mycket mera jobb än om de hade haft tillgång till en intimitetskoordinator. Men också ett jobb som de inte ville kompromissa med eftersom de med dagens medvetenhet känner att de inte har rätten att göra inspelningarna utan koordinering av något slag.

”Jag var lite ensam i den rollen av att navigera de scenerna. Att försöka hitta övningar i samtycke och liknande. Men sen när inspelningarna började så var det nog rätt så pang på. [...] Vi har ju haft sånt som att det står på call sheet⁶ att det här ett closed set. Men då är det ju frågan om vem som faktiskt håller koll på sådana saker? Sen då det är tidspress så springer ändå nån elektriker där och drar en sladd över nån skådis halvnakna kropp.” – F2

Både Filmarbetare 1 och 2 poängterar att det har varit mera jobb att försöka planera och förverkliga intima scener utan en koordinator. Ju mer man har blivit medveten om att det är ett jobb som finns, desto fler behov upptäcker man verkar det som. Att filma en intimsцен kan ändra på hela uppställningen av en inspelning, som att till exempel stänga av inspelningsplatsen. Ett förfarande som inte alltid respekteras då man jobbar under tidspress och är van att arbeta på ett visst sätt.

⁵ Stängd inspelningsplats, där endast vissa filmarbetare och skådespelare rör sig.

⁶ Inspelnings-tidtabell och information om inspelningsplats.

I diskussionerna med skådespelarna pratar vi om hur de upplevt själva samarbetet med att porträttera intimitet framför kameran. Skådespelare 1 berättar om hur det var rent konkret, att för första gången jobba med en intimitetskoordinator:

”Jag hade läst boken [som filmen i fråga baserade sig på] och jag hade läst manuset och det var då #MeToo hade varit på sin kulmen då nyligen, så jag hade läst mycket om intimitetskoordinering och att det är en grej som folk utbildas till. - Det ringde en klocka i mitt huvud att just ja, jag borde föreslå att jag vill ha en intimitetskoordinator.” – S1

Skådespelare 2 berättar om hur det varit att jobba i produktioner utan intimitetskoordinator:

”Vad jag har märkt i min karriär är att alltid när det gäller sexscener [i manus] och så, så är det bara så där: de har sex tills de kommer. [...] Och man bara jaha - var, hur, hurudant? Ingen information! [...] Så kommer dagen av inspelning och man märker att ingen har riktigt tagit tag i det här. Kanske regissören och fotografen har någo idéer. Men det blir just det här att man går ovetandes in i sista stund. [...] Det blir liksom lite en så här grå och luddig navigering var man int riktigt vet vad som ska ske, när det ska ske och hur det ska se ut.” – S2

Gällande intima scener så kan man även tänka att man tar den säkraste vägen genom att inte säga för mycket om det, eller göra det till en stor grej. Men som Skådespelare 2 berättar så är det inte som vilken annan scen som helst. Man måste prata och diskutera om scenen. Vem tar ansvaret på sig att se till att de intima scenerna planeras och informeras om, så att skådespelare kan känna sig trygga och leverera en kvalitativ rollprestation? Om inte intima scener diskuteras i manusskedet och inte heller regissören med maktposition för att ta kreativa beslut känner sig bekväm att ta upp ämnet, faller planeringen redan från början. Här bör en intimitetskoordinator få ta sin plats.

”Vi har snackat [med regissören] ganska mycket om bild - vad som syns i bild. Jag har bara en enda gång varit med om de - vilket va ganska horribelt - att regissören ha sagt att nu ska ni ha ett samlag här, som vi filmar härifrån, från den här dörrspringan [...] Vi tar en repetition! Okej, å då va de bara att snabbt klä av sig och lägga sig på sängen och simulera ett samlag. Och jag kommer ihåg att jag fråga liksom att: e de ett kiva samlag? E de trevligt? Hur länge ska det ta? Hur ha du tänkt? Under eller? Vet du, helt sån här grundläggande frågor. [...] Vad berättar vi med det här? [...] Jag ha int på nå vis blivi traumatiserad av de här upplevelsorna men jag måst nog säga att jag ha vari med om ganska konstiga situationer där jag upplever att jag int kan säga emot.” – S3

Skådespelarna tar upp hur intimitetskoordinering har fyllt ett tomrum som ingen annan riktigt kanske tänkt på. Skådespelare 1's initiativ med att ta med en intimitetskoordinator

var ett av de första i den finlandssvenska filmbranschen, och påpekar att trots att det inte alltid varit så explicita sexscener det handlat om så finns det ändå ett behov för intimitetskoordinering. Skådespelare 2 och 3 konstaterar att de flesta intima scener oftast har blivit rätt så förvirrande att navigera utan en utomstående som kan ge perspektiv och konkreta direktiv under produktionens gång.

4.3 Att jobba med intimitetskoordinatorer

Att göra en film, serie eller pjäs är som ett enormt grupparbete. Ingen kan genomföra alla delarna själv och att få förlita sig på en expert kan leda till en känsla av trygghet. Experten kan ta hand om det kreativa ansvaret och man kan känna sig trygg i sitt arbete, genom att veta att ansvaret förs över till en annan person.

Att jobba med en intimitetskoordinator diskuterades med intervjupersoner som hade erfarenheter av detta och fokuset låg på hur samarbetet känts för dem. Att ta med en ny yrkesroll i ett produktionsteam kan gå till på flera olika vis. Så här beskriver Filmarbetare 3 den positiva känslan av att ta in en intimitetskoordinator i produktions- processen:

”Det är mer än välkommet, både i regiassistenten i mig och manusförfattaren i mig. [...] Mer ur manusförfattar-perspektiv så finns det en trygghet i mig i att veta att det du skriver tas emot av experter och i andra ändan finns det någon som på ett säkert sätt kommer att förverkliga det.” – F3

Att inkludera en expert med en ny yrkesroll, förståelse för hur filmbranschen fungerar och som hjälper med utmaningarna, upplevs vara till stor nytta.

”Jag har jobbat med två intimitetskoordinatorer, där den ena var utbildad skådespelare och det tyckte jag var en otrolig rikedom. Att intimitetskoordinatorn själv vet vad det är att skådespela.” – S1

Terminologin som man använder på inspelningsplatsen bär en stor makt över hurdan stämning man skapar - om den känns avdramatiserad och trygg eller otydlig och osäker. Skådespelare 1 berättar om hur man har pratat om sina egna fysiska gränser och hur det har hjälpt skådespelarna i att känna sig trygga i sitt arbete:

”Hon [intimitetskoordinatör] använde ordet gate, grind. Den kan vara öppen ibland och stängd ibland och det tycker jag var fint. För då är det också en lite lägre tröskel på att bestämma sig om sina gränser.” – S1

Känslan är efter att man gjort olika övningar och lärt känns sin motspelare, och använder en nästan medicinsk terminologi för att tala om olika kroppsdelar beskriver Skådespelare 1 som följande:

”Det känns så osexualiserat att göra det. Det blir bara som en koreografi, en danskoreografi man gör med sin kropp och det råkar vara läpparna som dansar. Och det känns tryggt. [...] Jag tycker att det värsta som man kan göra är att börja mystifiera dom här sexscenerna eller sexualitet i dom här skeendena.” – S1

Att eliminera slanguttryck eller oklara beskrivningar gör arbetet bland alla medarbetare mer effektivt som i sin tur rentav kan spara resurser som bland annat tid. Sättet vi pratar om vad som helst gör en skillnad, och specifikt när det kommer till att använda skådespelarnas egna kroppar för att porträttera karaktärers intima samliv. Där blir det viktigt att utgöra en skillnad mellan det som är riktigt och det som är en akt, vilket känns som en självklarhet att förstå, men när det kommer till kritan så kan gränsen mellan det egna och karaktären ibland vara lite suddig och där har terminologin en bärande kraft, genom att göra situationerna tydliga, klara och ta bort mystiken.

”Vi gjorde sådana här övningar där vi rörde varandra, på det sättet att vi övade samtycke. Med väldigt konkreta verktyg. Den mest typiska är så här: vi står framför varandra, andas djupt in och ut, kollar varandra i ögonen och så berättar jag till min motspelare att: ”du får röra mig här, du får röra mig här” helt noggrant alla ställen du får röra mig på. Men sen säger jag: ”du får int röra mig här” på dom ställen man int vill. Och efter det så säger min motspelare: ”jag tänker nu röra dig här, jag tänker nu röra dig här.” Och hela tiden det här att det är kontakten och samtycke. Och det här låter kanske, vad ska man säga, klumpigt eller så men det vad det skapar är att man lär känna varandras kropp på ett väldigt djupt och bra sätt som då gör scener, så behöver man int alls fundera på det. Man har gjort det där arbetet redan, jag behöver int bära ansvar för det.” – S2

Att göra förhandsarbete är någonting som alltid görs inför produktioner, oberoende i vilken avdelning man arbetar i. Som Skådespelare 2 berättar så ger de första ”klumpiga” övningarna i samtycke och beröring en grund till skådespelarna och eliminerar moment av fundering under inspelning. Förhandsarbetet har redan gjorts och man känner varandras kroppar. Dock så är kroppar och gränser någonting som kan fluktuera och det är viktigt att komma ihåg, så som Skådespelare 1 berättar att i stället för att prata om

kroppsdelar som antingen alltid är okej, eller inte okej att röra, så kan man prata om en grind, man måste fråga på nytt varje gång om det är okej att röra vid ett visst område på motspelarens kropp. På detta sätt skapar intimitetskoordinators övningar och instruktioner en kultur av samtycke och korrekt agerande vid inspelningen av intima scener, inte bara för skådespelare utan även för hela arbetsgruppen.

4.3.1 Viljan att jobba med intimitetskoordinator och begränsade resurser

I en följdiskussion med skådespelarna pratades det om hur det varit när resurserna inte tillåter en intimitetskoordinator, eller hur det varit innan yrkesrollen fanns i branschen.

”Jag gjorde en serie, när jag studerade. [...] Jag minns att det kändes jättesvårt, för hon som jag spelade mot var dels yngre än jag, om jag var då kanske 24 så var hon 18 eller 19, väldigt ung och väldigt oerfaren. Och där snackades det inte heller riktigt om att vad som ska filmas, hur ska det göras. [...] Jag minns att vi talade efteråt, men det är ju just när man e lite nervös, man är ung och oerfaren så blir det lätt sådär att man lite skämtar om det och det blir lite jargong eller nåt sånt där och då vet man inte på riktigt hur det känns. Och där fanns det inte möjlighet till det [intimitetskoordinator], för att hela den här yrkesklassen inte riktigt fanns då och då var det alla andra som fick bära det här ansvaret. Och jag minns i den där stunden att det kändes som ett ansvar att bära och det var lite tungt.” – S2

Det är viktigt att reda ut var ansvaret ligger för att kunna säkerställa en trygg inspelning. Om det inte sker så kommer attityderna vara helt annorlunda, eller så blir ansvar någonting som man inte alls tänker på.

“Jag har alltid haft en intimkoordinator tillgänglig. Men jag har ändå tyvärr, trots att det var en intimkoordinator tillgänglig i produktionen, så uppstod det stunder av otrygghet, då jag kände att regissören inte respekterade den konsensus som jag trodde att vi - han, jag och intimkoordinatorn - hade kommit fram till. [...] Och sist och slutligen så stod jag upp för mig själv och jag hade ju stöd i ryggen, vilket jag tror att gjorde det lättare för mig att stå upp för mig själv.” – S1

I och med att yrkesrollen med intimitetskoordinator är ny, så kommer det att finnas personer som ifrågasätter och utmanar behovet av koordinatören. Det är i sig en kamp att se till att intimsccener utförs på rätt sätt, och att sedan inte bli förstådd av någon som sitter på en högre maktposition är svårt. Som Skådespelare 1 påpekar kan man även se att det inte alltid är en självklarhet att intimitetskoordinatorn kan garantera en god stämning, men ändå kan intimitetskoordinatorn fungera som en slags buffert som kan vara den som

står upp för skådespelarnas rättigheter. Ibland kan konstnärlig vision och praktisk möjlighet till utförande krocka med varandra, och då är den medlande rollen av en koordinator viktig att ha med.

Innan yrkesrollen intimitetskoordinator fanns, så var det kanske inte ett problem man på så vis tänkte på, trots att de intima scenerna ändå kanske uppfattades som mer utmanande än andra.

”En trevlig och liksom bra kontakt med en manlig skådespelare som förstår att det är hans uppgift att på något vis liksom vara den där som int utnyttjar situationen, utan vara den där som liksom beskyddar - den som skyddar oss där i den där situationen. Och vi skyddar varandra på det sättet att vi går in i bubblan och gör det med varandra och där finns liksom en trygghet som finns i det där förtroendet mellan två skådespelare - den finns int alltid och den söks int alltid - men i bästa fall så blev det så att man kunde lita på sin motspelare. [...] Men jag har aldrig ens i mina vildaste fantasier tänkt att det sku finnas nån [intimitetskoordinator]. Jag har tänkt att det kanske sku vara trevligt med en assistent, en personlig assistent som finns som min stödperson.” – S3

Skådespelare 3 betonar flera gånger vikten av att hitta förtroendet och kemin mellan två motspelare, och att hitta kontakten är ju i de flesta roller viktigt för att scenen ska verka trovärdig. Att sedan klargöra för sig själv vilken kontakt som tillhör en själva och vilken kontakt som tillhör karaktärerna är viktigt, så att man inte överskrider sina egna eller andras gränser.

4.4 Utmaningar i intimitetskoordinering

Med nya yrkesklasser finns det alltid utmaningar och hinder man ska komma över innan man är stabilt etablerad i en bransch. Härnäst diskuteras vilka utmaningar kan uppstå då en intimitetskoordinator anställs för en produktion. Intervjupersonerna beskriver både potentiella och självupplevda utmaningar enligt följande:

“När det är en så ny grej så finns det inte jättemånga intimitetskoordinatorer ännu. Och det är ju en personkemi-fråga, precis som med regissörer. [...] Sedan budgetmässigt: om du har monopol på positionen så kan du höja arbetspriserna. Vilket kan leda till att människor inte har råd och inte prioriterar att jobba med en intimitetskoordinator. [...] Alla kanske lite trippar på tår kring hur saker och ting ska fungera, eftersom det fortfarande finns så mycket förvirring kring hur man ska göra det. Det är ännu så nytt och högtidligt så det är, har jag hört, ganska aggressivt mot produktionen. Det blir lite intimitetskoordinator mot produktionsbolaget. Och den fientligheten är lite konstig.” – F1

Stämningen mellan produktionsbolag och intimitetskoordinator kan vara svår att navigera om den blir utmanande. Eftersom det lätt uppkommer hierarkier i filmbranschen så finns även risken för en ”vi mot dem”-utmaning som potentiellt leder till en polarisering av arbetsgrupperna. I stället för samarbete mellan alla arbetsgrupper kan vissa uppleva att intimitetskoordinatören endast ställer upp för skådespelarna. En annan utmaning handlar om kostnaderna en intimitetskoordinator innebär:

”I själva rollen ser jag inga utmaningar, men om det då inte blir så att det inte synkar med personligheterna. Då tror jag att det kan bli några käppar i hjulen. [...] Sen är det ju en budgetsfråga, speciellt för filmer på svenska i Finland. Och då blir det ju att man inte skriver in sådana scener [intimscener] i manus, för att det blir en budgetsfråga. [...] Och där så vill man ju också se att koordinatörerna har erfarenhet av filminspelningar. Så att de fattar saker som tidspress och så vidare.” – F2

Filmarbetarna är alla ense om vilka utmaningarna är: personkemi, budget och tidspress. Filmarbetare 2 påpekar fördelen med att ha med koordinatörer som känner väl till produktionsprocessen, vilket sparar både tid och resurser.

Det finns alltså en tydlig konflikt mellan att jobba snabbt och effektivt på grund av resursering och nå ett kvalitativt slutresultat, men samtidigt också jobba på ett sätt som känns tryggt för alla. Det verkar utmanande att ändra på väletablerade arbetsrutiner och attityder:

”Jag tror att eftersom att yrkesformen är så pass ny i en så pass gammal form, då menar jag hela filminspelnings-formen. Folk är vana att arbeta på ett visst sätt, så givetvis är det utmanande för de som planerar. [...] Det som kan vara utmanande att arbeta med intimkoreograf kan också bara vara meningsskiljaktigheter. Att arbetare på fältet inte är vana, och tyvärr upplever jag att när vi i Finland inte är vana med någonting så blir vi ganska snabbt rädda. Vi är rädda för det vi inte kan kontrollera eller det vi inte vet någonting om och då börjar vi bete oss konstigt eller dåligt. [...] Men det man vinner på kvalitet, gör det så otroligt mycket värt det.” – S1

Samtidigt kan intimitetskoordinering komma att kännas begränsande för skådespelarnas sätt att arbeta. För dem kan till exempel improvisation vara ett arbetsredskap som föder ännu mera kreativitet och ger liv till karaktärerna, och på så vis en högre kvalitet till slutresultatet. Om allting ska vara koreograferat så blir möjligheterna till att improvisera minimala.

”Det utmanande kanske är med det, så här ut skådespelarens synvinkel att många intimitetskoordinatorer är väldigt, väldigt mån om att allting går rätt till och att det är väldigt koreograferat. Jag upplever att - nu kan jag ju bara tala för min egen röst men jag vet att jag har talat med motspelare om det här - att då när man en gång har gjort, gått igenom samtycke och byggt upp en koreografi, så känns det väldigt skönt att bara kunna vara fri i det här. För man vet varandras gränser då kan man vara lite mer fri i stunden och ta beslut som man kanske inte hade tänkt på. Och sådana stunder har jag varit i och då kan en intimitetskoordinator vara så där att: ojdå, nu gick det fel. [...] Och där kan jag uppleva det som lite störande, att kom igen, vi är okej med varandra. [...] Det blir för ortodox på nåt vis, det blir för “by the book”. Det ska alltid finnas utrymme för att improvisera, så länge gränserna är väldigt tydliga.” – S2

”Det finns alltid en risk för den där spontana kontakten som föds mellan skådespelarna som är väldigt, väldigt värdefull och som man jobbar väldigt hårt med också att hitta.” – S3

Att ta in en intimitetskoordinator påverkar gruppdynamiken, men kan i bästa fall öka trygghetskänslan och förbättra slutproduktens kvalitet. Dock blir det en balansgång med riktlinjer som fungerar, gränser som måste dras och tyglar man ska släppa lite grann för att låta det konstnärliga arbetet ta plats.

4.5 Ansvar för de historier vi väljer att berätta

Frågor om moral kring en berättelse är någonting som de flesta som både skapar en historia, och kanske även de som tar del av historien, oftast tänker på. I följande avsnitt diskuteras ansvarstagande i de historier man väljer att berätta. Diskussionerna går in på moral och om hurdana gränser det finns då det kommer till vad vi som kreatörer av filmer och serier väljer att berätta.

Bland filmarbetarna pratade vi om huruvida man upplever ett ansvar över hur man väljer att visa intimitet och sexualitet.

”Absolut. Både som manusförfattare och regissör är den första frågan man ställer sig: varför har vi den här intima scenen? [...] Och nu ska jag inte säga att alla men, många av det “gamla gardet” ser detta som att vara sexnegativ. [...] Jag utgår ifrån att sexscener alltid ska ha en poäng. Framför allt ska skådespelarna ha någonting att skådespela, de ska ha någonting de är ute efter. Någonting de skådespelar i sexet. Vad går karaktärerna igenom i scenen? Annars är det ju bara nästan porr. [...] Det är ju mycket mera intressant av vad leder upp till sexet och vad händer efter sexet. Själva sexet är ju inte intressant.” – F1

Att hitta mening med det man visar, känns som en självklarhet men är inte alltid det. I intima scener så går det inte riktigt att lägga in spontana idéer hur som helst om det inte är motiverat. Motiveringen för varför man väljer att inkludera en sexscen är viktigt att reflektera över. Då regissören vet varför scenen är nödvändig för historien, blir även budskapet tydligare för tittarna.

”Sex och intimitet är ju en så biologisk grej. [...] Det går int förbi sig att det finns, och det kan göra både gott och ont, skada och ge glädje och spänning. Det är så mycket det kan visa på, som är en viktig del. Om du gör en coming of age-film eller ungdomsserie så finns det ju där och ska finnas där. Men jag tror att skriva och att vara lat är det värsta: ”jaha och nu har dom sex”. – F2

Att skriva in en sexscen, bara för att, är vad Filmarbetare 2 kallar för att ”skriva och vara lat”. Här kopplas även ansvaret direkt ihop med slutproduktens kvalitet. Om en intimsцен sätts in i en film utan syfte, så bryter det kvalitén på resten av berättelsen. Det blir en dissonans i historien eftersom standarden sänks.

Tittaren styr även till en viss del vad vi andra ser på film, eftersom det även i denna bransch kan vara att efterfrågan styr utbudet. Diskussionen med Filmarbetare 3 gick snabbt in på hur man hanterar ansvaret som gäller både filmskapare och åskådaren:

“Jag tror att när det kommer till allting så i nån mån så tänker man ju på hur det kommer tolkas och tas emot. Det finns väl nån sorts baseline som när det kommer till önskad demografi som man försöker nå, där man önskar att det finns nån baseline av vad människor redan vet och kan och förstår, så man inte behöver dumma ner någonting. Men samtidigt också den där baselinen så att man int komplicerar saker eller gör antaganden eller tror att det finns en tillit där som kanske int finns där. [...] Så jo, nog försöker man alltid sikta på någon slags mittpunkt, jag iallafall. [...] Gränsen för hur mycket man vågar och varför är kanske just det där viktiga där. Definitivt både åskådare och författare har ett ansvar.” – F3

Bland alla filmarbetare kommer frågan man som filmskapare alltid borde ställa sig upp: varför visar vi det här? Om vi sedan räknar med att intimitetskoordinatören kan garantera oss trygga inspelningar, har man då som filmskapare rätten att visa *allting* på film? Är också tryggheten hos tittarna någonting man bör tänka på?

Porträtteringen av tunga ämnen, som till exempel en våldtäkt, kan vara problematiska. Allt från manusskedet tills att det sedan visas på skärmen kräver en medvetenhet av vad det faktiskt är man visar tittarna, ett ansvar som ligger hos skaparna.

”Varför ska vi se en våldtäktsscen? Vad är pointen? Jag tycker det är mycket kraftigare att insinuera en våldtäktsscen. Om man är ute efter shock value ⁷ så är en av de mest effektiva scenerna som jag har sett i Forrest Gump [Zemeckis, 1994] när det är en tillbakablick och då pappan ropar efter Jenny och hennes syster. Man behöver inte mer, man ser då de springer till åkern och det räcker. Det är hemskt, och det räcker. [...] Om du som filmskapare har en scen som du känner är superviktigt, att det inte funkar att insinuera. Då är nästa viktiga steg att fråga sig: vad gör du för val när du filmar in den? Det som jag har reagerat på är, i mitt tycke, att dom ofta filmas som sexscener. Det finns den där sjuka twisten, i mitt tycke, som att det är lite njutning för mannen, då det är ofta han som våldtar. Det ses inte från offrets perspektiv, utan från antagonists perspektiv.” – F1

Perspektivet som används när man visar tunga scener är otroligt viktigt, också ur ett genusperspektiv. I och med att det är dessa scener som oftast har en betydande roll i historien så kan man oftast gissa att tittarna kommer vara väldigt observanta i vad som händer i scenen. Således blir alla de besluten man tar, från bildvinklar till repliker, i exempelvis en våldtäktsscen särskilt viktiga.

”Men samtidigt så måst de ju berättas berättelser om personer, tycker jag ändå, som upplever en våldtäkt. Och då vill man ju komma så nära de känslorna som offret hade. [...] Men där tycker jag att man kan använda sin kreativitet för att visa det.” – F2

Att bestämma sig för hur grova eller explicita scener man ska ha med kan vara svårt. För det måste även få finnas film som visar hur usligt och tungt vissa berättelser kan vara, även i det verkliga livet. Ska ansvaret och makten man besitter som filmskapare begränsa ens möjligheter att porträttera tunga livsöden?

”Där blir det ju lite som med hönan och ägget - vad har kommit före? Är det sådär att de här är vad ungdomar vill se, det är så här det går till. Eller visar man onödigt grafiska grejer till en ung publik som kan ta till sig väldigt lätt och få för sig fel saker?” – F2

Vem man är som filmskapare har även betydelse. I ett arbete ska man kanske inte alltid ta med personliga erfarenheter, men då det kommer till personliga berättelser kan det ibland vara värdefullt och svårt att lämna utanför. Om man har en historia som man väljer

⁷ Chock värde

att berätta, eller gör såpass bra research så att man känner sig självsäker nog att berätta den historien ur ett visst perspektiv, så kommer det att bidra till att filmens kvalitet höjs avsevärt, eftersom man känner att man äger berättelsen samt kan hantera ansvaret som kommer med den.

”Men det är tre olika frågor man borde ställa sig: Vad, vem och hur? [...] Vad är det man visar? Är det någonting jättetraumatiskt, våldsamt, skadligt, e de nånting what ever? Så där tror jag att mer än nånting så avgör det vem och hur du gör det. [...] Jag tror att dom flesta kan hänvisa till nånting så allvarligt som till exempel våldtäkt i en berättelse, så länge du gör det smakfullt där. Men vem som kan göra det avgör också hur man kan göra det. [...] Jag tror int du har rätten att göra det om int du själv har expertis och auktoritet att göra det, och då avgörs det lite där av vem du är. [...] Sen exakt när det kommer till hur grafiskt och sånt där det är, där sku jag antagligen int ta ställning över huvudtaget till de. [...] Igen överhuvudtaget i vilken intimsцен eller såndär som har med sex eller sexualitet att göra, varför visar du det? Och hur skriver du det? Det du visar, ska du visa av en orsak helt enkelt. Och det syns också på pappret. [...] I själva akten, om du beskriver det, så måst det vara jätterelevant för berättelsen.”
– F3

Alla tre filmarbetare menar att det finns fler frågor man borde ställa sig. De poängterar starkt att om man väljer att visa grafiska, moraliskt grå eller väldigt tunga berättelser med intimitet så bör man veta varför och hur man vill skildra dessa. Filmarbetare 3 säger att han som manusförfattare till exempel inte skulle ta ställning till hur grafiskt någonting skildras, i motsats till Skådespelare 2 som tyckte att manus borde tydligare beskriva intima scener.

Att skriva detaljrika intimsценer kan ge verktyg för skådespelarna, men som manusförfattare måste man ändå ha en viss självsäkerhet och att skriva moraliskt gråa scener kan bli komplicerat. Filmarbetare 3 påpekar att ifall man ska skildra ett tugnt ämne, bör man ifrågasätta om man personligen har expertis i ämnet och rätten att berätta, vilket i sin tur kommer avgöra hur man väljer att skildra berättelsen. Den fråga som gång på gång ställs och som ändå kanske är den viktigaste: varför ska vi visa intimitet i film?

”För att det är en så stor del av att vara människa. Och vi berättar historier om att vara människa. [...] Jag tror det sku va synd att man int kan visa sånt. För det kan vara en mörk sida av att vara människa men också en väldigt fin sida av att vara människa.”
– F2

“Nu är det lite orättvist att jämföra det med nån actionsцен eller nånting annat - men då är det en viss sorts spänning som du försöker göra med en actionsцен. Det är klart att många filmmakare försöker att få en sexuell spänning eller nån sorts romantisk

spänning med att visa intimsener. Men jag tror att man kan göra det mycket bättre utan att visa. [...] Det känns som att ganska ofta så har det blivit ganska lätt så där att: nu visar vi, bara för att visa.” – F3

Filmarbetarna ovan ser intimitet som en fin del av de mänskliga, men påpekar också att intimitet inte bara ska visas för intimitetens skull.

I skådespelarens yrke ser ansvarstagandet lite annorlunda ut, eftersom man inte alltid är med i själva processen av att utveckla manus och berättelsen. Trots detta, är man den som till sist förkroppsligar karaktärerna och historien. Alla små beslut som tas kan komma att ändra på hur berättelsen uppfattas.

”Jag tycker att vi har ett ansvar som storytellers om vad vi visar och hur vi visar det. [...] Där är ett ansvar som vi har tycker jag att vi har som skapare, att ta reda på, researcha och prata med dom som faktiskt vet. Och int anta nånting egentligen. [...] Vi har ett ansvar över vad vi visar i intima scener, för vi har så mycket möjlighet och makt att påverka samhället, och det låter så klyschigt men det är sant! [...] Visa mera kroppar, visa mera typer av intimitet. Vi sitter på sån makt att normalisera sånt som är normalt, men anses onormalt av samhället. Och det tycker jag är vårt ansvar för de kommande generationerna.” – S1

”Kort och gott, det finns ett jättestort ansvar i det. Genom film, så vi skapar världar, vi berättar en del av en verklighet men vår uppgift är också genom all konst som skapas är också att förändra världen. Vi vill visa alternativa verkligheter. Och då finns det absolut ett ansvar att vilka berättelser som berättas och hur dom berättas, ur vems perspektiv. Och det har gjorts tillräckligt med filmer var en man våldtar en kvinna och man gör det ur mannens perspektiv. [...] Så om det ska visas och det ska berättas så ska man nog vara väldigt medveten om vilken världsbild det berättar och vilken värld det skapar.” – S2

Än en gång poängteras perspektivet, för så är det ju faktiskt i film, man har möjligheten att styra perspektivet på ett helt annat sätt än i vissa andra konstformer. Samtalet med Skådespelare 2 går vidare i diskussion om huruvida man kan visa *allt* på film och om komplexiteten av att skildra, eller till och med förändra den riktiga världen genom berättelserna genom skådespeleriet. ”*Det där går ju då nästan över till en konstfilosofisk fråga: ska vi visa världen som den är eller ska vi visa världen så som den borde vara?*”

Trots att diskussionen ofta går emot huruvida man kan visa mörka, tunga berättelser på film så finns även en positiv makt i berättelsens värld. Huruvida karaktärer vi skriver in

i våra berättelser och hurudana öden vi ger dem, kan bidra till att normalisera till exempel olika sexualiteter och könsidentiteter.

”Jag tycker absolut att det har jättestor betydelse hur vi berättar och liksom vilka bilder vi ger. [...] Jag kan ju som skådespelare också välja vad jag går med i. Jag tackade nej till en produktion där jag sku ha spela en roll där jag måste använda fysiskt våld mot en annan kvinna. [...] Jag tror att skådespelarens ansvarsfullhet eller vilja att ha ansvar för det här kommer fram i det där vad man går med på att göra. [...] Samtidigt så tycker jag det är jättebra det där att försöka avdramatisera sexualiteten på det sättet att visa att det e en mycket naturlig del av människors liv och den kan ta sig uttryck på olika sätt. Det är jätteirriterande att se gång på gång nånting som är jätte sådär generiskt - på nåt sätt samlags-orienterat eller penetrerings-orienterat eller nånting sånt där. Framst tycker jag att det är viktigt att vi visar hela det där spektret. Och de e ju de som e så skönt att det har liksom sprängts och polariserats på ett mycke större sätt. Vi har gått nog framåt där. Men ansvar har vi definitivt. Det är jätteviktigt därför att vi får int heller banalisera sexualiteten för de e en jätteviktig och vacker och stark del av en människas liv. [...] Det måst finnas en orsak varför man tar in det, det är int en lösryckt grej tycker jag nånsin. För det är int en lösryckt del av vårt liv. Å så borde det vara i filmer också.” – S3

Att bland annat skildra sexuell diversitet uppfattar skådespelaren ovan som ett viktigt ansvar att förvalta. Vikten av att man med eftertanke och på ett naturligt sätt visa sexualitet som en del av det mänskliga livet verkar alla skådespelare vara överens om.

Om tryggheten på inspelningsplats finns som ett givet scenario, kan intimitetskoordinators arbete hjälpa till att bära produktionen genom att se till att ansvaret över historierna förvaltas på rätt sätt. När perspektivet blir klart och motivet för händelserna framför kameran är klara för alla, så kan även filmens kvalitet höjas.

4.6 Filmbranschen efter uppkomsten av intimitetskoordinering

#MeToo och uppkomsten av yrket intimitetskoordinator har onekligen startat en förändring i filmbranschen och kasta ljus över problemområden som man nu inte bara kan släta över. Diskussionen med filmarbetarna och skådespelarna fortsatte om huruvida deras yrke, och sättet de närmar sig att berätta historier på, har ändrats sedan yrkesrollen intimitetskoordinator har uppkommit.

“Det ha nu åtminstone inte gjort så att jag skulle skriva mera sexscener! Men det har nog inte ändrat sättet jag skriver på, utan mer kanske tanken om: “kommer vi ha råd att ha med en intimitetskoordinator?” – F1

”Å ena sidan. Om man nu sitter och skriver så är det nu kanske ingenting som man har jätteaktivt i huvudet. [...] Men å andra sidan, så är det nog ändå. Jag har fått jättestor rikedom, tycker jag, till mitt eget skrivande med att vara med på inspelningar, int bara det att det på nåt sätt sku göra mitt skrivande mera konkret men också bara överlag erfarenhet. [...] Bara det att man talar och tänker på det här arbetet så kommer ju nog onekligen ändra ditt arbete på något sätt.” – F3

För filmarbetarna är svaren lite blandade, men budgeten är någonting som poängteras flera gånger. För om man verkligen vill ha möjligheten att göra det man skriver måste en realism finnas med i manusskedet. I dagens läge går inte alltid en intimitetskoordinator och en småskalig budget ihop.

För skådespelare har uppkomsten av detta yrke förstås ändrat på sättet man arbetar i och med att man samarbetar med intimitetskoordinatorn. Men det har även ändrat på formationen av produktionsteamet och attityden kring hur yrket uppfattas av de i filmbranschen. Även då det kommer till huruvida det faktiskt upplevs som acceptabelt att tacka nej till någonting som skådespelare, är en intressant fråga som kom upp:

”Jag upplever att den [attityden] i Finland är väldigt god. Jag upplever att dom flesta är öppna och positiva, men tyvärr finns det också dom som suckar. Dom som suckar är oftast män. Dom är oftast äldre, medelålders. Och inte bara män, jag har också hört medelålders kvinnor sucka. Jag har också hört yngre män sucka. [...] Jag upplever att det känns bra och tillåtet [att säga nej]. Eftersom det första samtalet om gränser sker i ett så slutet rum, med bara jag och intimkoordinatorn. Och jag vet att det är därför vi har det rummet, för att jag ska kunna säga nej.” – S1

“Jag upplever att de flesta skådespelare tycker att det är fantastiskt och gillar det. [...] Många snackar, som jag tycker är jätteviktigt att ta upp, att det handlar enbart om trygghet, när det också handlar om en kvalitetshöjning. Man tänker att det här är nu viktigt för att den där tjejen - det är alltid så, att den här kvinnan som spelar, hon behöver känna sig trygg - om man är så där: hallå vi är också många andra här. Även om vårt patriarkala system gör att en kvinna är mer utsatt, det är helt självklart att det är så. [...] Men det blir också reducerat till att det här är viktigt bara för henne [kvinnlige skådespelaren] vilket kan bli jobbigt - det är viktigt på alla sätt.” – S2

Skådespelare 2 tar upp att det också är viktigt att vända på narrativet kring behovet av intimitetskoordinatorn. Det är inte bara en roll som finns för tryggheten endast för den kvinnliga skådespelerskans skull, men även någonting som ska finnas till för alla. Skådespelare 2 berättar också att det kan vara svårt att tacka nej under en inspelning:

”Jag tror att många sku säga att jo, absolut finns det de [utrymme för att säga nej], men sen i verkligheten så den där gränsen av att vara den som säger “nej det där vill jag inte göra” eller “det där känns int okej”, är ganska stort att göra. Särskilt om man har en

motspelare som är okej med det, man har en regissör som önskar det och att vara den där typen som säger nej. Det är krångligt. Därför finns ju intimitetskoordinatör också, som går den där personliga diskussionen och kan sen meddela produktionen att det där kommer vi inte att göra. [...] Helt enkelt anonymisera det. [...] Men utan intimitetskoordinatör eller sådär i stunden av inspelning, då är nog tröskeln av att säga att “nä, det här känns int okej” - man ska vara ganska stark då.” – S2

Att ha med intimitetskoordinatör som finns på ens sida som skådespelare och bär ansvaret för vad man väljer att göra i intima scener, är en av de positiva sidorna som poängteras. Fastän det borde vara okej att säga nej till vissa saker, kan underliggande förväntningar göra det mycket svårare än tänkt.

4.7 Framtiden

Som många gånger tidigare nämnt i detta arbete är intimitetskoordinering en ny yrkesgrupp i filmbranschen. För att se på hur man tror och hoppas att intimitetskoordinering kommer att formas framöver, pratade vi till allra sist om den nya yrkesgruppens framtid:

”Det jag hoppas är ju att det skulle komma fler intimitetskoordinatörer, de som vill va på filmbranschen men man kanske är mer intresserad av att jobba med typ psykologi. [...] Att det ska finnas “respect both ways”, att man kommunicerar sig fram till gemensamma lösningar. [...] Och på svenska är det intimitetskoordinatör och på engelska intimacy coach, jag tycker att coach låter bättre, som att nu ska vi få det att fungera tillsammans.” – F1

“Jag hoppas ju och tror på ett sätt att det kommer va standard på samma sätt som du har en stuntkoordinatör eller att du måst ringa brandkåren om du ska spela in en brand. Säkerhetsåtgärder liksom. [...] Jag tycker det öppnar upp för en ny yrkeskategori som jag tycker är intressant. Speciellt kanske för kvinnor. Kanske man inte borde lägga ett kön på det, men det känns som att det faller in på kvinnor mer att ha den här rollen.” – F2

“Det är min önskan att det int sku vara en eftertanke. [...] Utan att det är i ett tidigt skede med och att man tänker igenom de här sakerna och budgeterar in det. [...] Bara kanske det att normalisera det.” – F3

Informanterna påpekar att få samarbetet att fungera mellan alla yrkesgrupper, inklusive intimitetskoordinatör, är viktigt för framtidens inspelningar. Koordinatör skapar trygghet som gynnar skådespelare, men även arbetsteam och tittaren. Man hoppas även att den nya yrkesgruppen öppnar för en mer nyanserad skildring av sexualitet:

”Jag hoppas att vi ska få se mera icke-normativa intimsener. Att det ska utbildas fler intimitetskoordinatorer. [...] Jag hoppas att det ska få bli en lättare och gladare attityd om intimitetskoordination!” – S1

”Jag hoppas att det är en självklarhet. Kanske mest så. [...] Och att man inte reducerar det till nåt som bara tar tid och resurser utan också är någonting som gör den här slutprodukten bara bättre.” – S2

”Det är svårt att säga åt vilket håll vi nu far. Det känns just nu som att vi är inne i en mer, vi är ganska puritanska för tillfället jämfört med kanske hur det var för tjugo år sen. Jag tror att det går i vågor - men det där med intimitetskoordination, jag tror nog att det är nånting som har kommit för att stanna. Och ju mer vi använder oss av det så förstås blir det mera en sån här naturlig del av det där arbetet. [...] Jag tycker det är jätteviktigt att ha och att veta sina egna gränser och inte behöva göra sånt som man inte vill. Men jag uppmuntrar nog också folk att söka lite i de där obekväma områdena för att, om man vill göra nåt påriktigt som är så att säga gränsöverskridande och för att utveckla konsten, så då måste man lite provocera ibland. Och då måste man också gå lite själv utanför sin egen bekvämlighetszon. [...] Och de önskar jag: att oavsett ålder och kön - att man ska bli behandlad med respekt.” – S3

Skådespelare 3 har många tankar om hur utvecklingen av intimitetskoordination i branschen kan komma att se ut, men poängterar också att vi har en makt i hur vi nu väljer att behandla ämnet. För att hålla kvar den konstnärliga friheten, men ändå jobba respektfullt med varandra.

Konsensus mellan både filmarbetarna och skådespelarna råder, då det kommer till att yrket är någonting som behövs för att skapa trygga och kvalitativa produktioner. Det finns några poänger som skiljer sig mellan de två grupperna, främst kanske gällande budgetering eller kreativ frihet. Men som med nästan allting i en produktion så är det saker som måste gå hand i hand och samarbeta på ett eller annat sätt

5 DISKUSSION

I detta kapitel diskuteras resultatet av metodvalet kort, samt hur de genomförda intervjuerna samspelar med den teoretiska referensramen.

5.1 Metoddiskussion

I denna studie fungerade den kvalitativa intervjun som min datainsamlingsmetod och tematisk analys som min dataanalysmetod.

Som datainsamlingsmetod är den kvalitativa intervjun en passande metod för en studie om detta ämne. Det fungerade bra för att få in data för ämnet, om något blev det väldigt mycket material att gå igenom. I kopplingen mellan hermeneutiken och den kvalitativa intervjun så erhålls en giltig och gemensam förståelse över meningen i samtalen (Kvale & Brinkmann, 2009) som i sin tur ger en auktoritet till svaren.

Den tematiska analysen passade således bra ihop med datainsamlingsmetoden. Eftersom materialet var stort, bidrog den tematiska analysen med en struktur som formade sig efter data. Målet att observera mönster och hitta gemensamma teman ur svaren som relaterar till forskningsfrågan (Braun & Clarke, 2006) lyckades. Dock kom inte alltid de tre teman fram så tydligt eftersom svaren i kategorierna ställvis tog en annorlunda form och drogs mot en ny riktning.

5.2 Resultatdiskussion

Syftet med detta arbete var bland annat att göra en djupdykning i intimitetskoordinering som en relativt ny yrkesroll i filmbranschen. Genom examensarbetet blev det både en kartläggning av hur yrket ser ut i dagens läge som sedan kom att svara på forskningsfrågan om hur det har ändrat sättet vi gör film på. För att kunna närma sig frågorna om varför intimitetskoordinering behövs, så måste man även reda ut vad det är och hur det går till. Denna studie består således av intervjuer som går igenom även de allra mest praktiska delarna av intimitetskoordinators arbete, samt de underliggande attityderna som finns riktade mot yrkesrollen.

De sex intervjuerna som jag utförde blev alla samtal som gick både in på djupet och där de flesta parter hade mycket att säga som svar på frågorna. Många frågor blev tankeställare där informanterna närmade sig ett svar, men höll sig sedan från att säga någonting alldeles för definitivt. Det här visar hur intimitetskoordineringen är ett ämne som många i branschen funderar på, och känner mycket för, men som ännu är så nytt att man inte riktigt kan sätta fingret på åt vilket håll det kommer att utvecklas.

På den allra mest grundläggande frågan om varför intimitetskoordinering behövs, svarar de flesta, utan att ens tänka, att det handlar om trygghet. Precis som guiderna som vi använder i Finland hävdar, lägger man alltid skådespelare i en potentiellt sårbar position - både fysiskt, emotionellt och psykologiskt - då man filmar en intimszen (Rickman, 2021).

Som Skådespelare 2 poängterar, är behovet av intimitetskoordinatör någonting som man många gånger förknippar med den kvinnliga skådespelaren som ofta är den som kan komma att bli mest utsatt under filminspelningar. Speciellt i heteronormativa berättelser, eftersom kvinnor är de som oftast visas nakna i film (Davis, 2019). Självklart ska intimitetskoordinatör finnas där som ett skydd för henne, men jag tror också att det är viktigt att se att intimitetskoordinatör finns där för alla. Både för alla de framför kameran och de bakom. När man porträtterar sex och sexualitet vet man aldrig hurdana trauman människor i arbetsteamet kan ha gått igenom och outredda trakasserier kan ge upphov till starka känslor (Persson, 1998). Därför är det oerhört viktigt att ha en person som kan hantera dylika situationer så att ens arbetsplats känns trygg.

Tryggheten är den största orsaken som nämns i intervjuerna om varför intimitetskoordinering behövs. Uppfattningar om intimitet ser olik ut för alla, och alla bär på egna historier och har rätten att få behandlas på respektfullt och icke-kränkande sätt (WHO, 2006). Även om det i filmproduktion handlar om *simuleringen* av sex eller intimitet, så ligger kopplingarna så nära varandra att vi inte kan undvika, eller försöka se förbi, de nödvändiga säkerhetsåtgärderna (Rickman, 2021). Jobbiga känslor, eller till och med trauman, är saker som kanske inte alltid märks av genast i stunden då man gör det och så som Skådespelare 2 berättar om hur det känts att göra intimszen utan koordinatör, så kan man inte heller bara glömma inspelningarna efteråt. Man ser på slutresultatet, och situationer man kanske tänkte att man var okej med, kan komma att kännas helt annorlunda, eftersom det är intima, sårbara stunder som man spelar med (Princenthal, 2019).

Utöver tryggheten lyfts även produktionernas **kvalitet** fram. Det är främst skådespelarna i intervjugrupporna som poängterar denna faktor. Förutom att bara vara ett medel som

försäkras trygghet på inspelning, så är intimitetskoordinering även ett helt nytt verktyg som vi tidigare inte har haft. Att ge ansvaret till en intimitetskoordinator höjer på kvaliteten på produktionen, eftersom gränserna förtydligas och man vet syftet tydligare, och man kan ha full fokus på att fördjupa sig i sin roll och leverera professionellt eftersom man rent konkret vet vem man kan ta upp eventuella jobbiga situationer med. I samtalet med Rickman betonade hon hur skapandet av en intimszen är som med allt annat i film; ett samarbete mellan olika parter för att komma fram till det bästa slutresultatet. Att jobba med intimitetskoordinering ger nya insikter om hur man porträtterar det där allra innersta hos en karaktär, det allra mest intima, vilket i sin tur höjer på kvaliteten av både skådespelarprestationer och slutresultat.

Ansvar är även ett tema som kommer upp många gånger och i flera olika sammanhang. I produktioner där man jobbar i team så delar man förstås på ansvaret över berättelsen sinsemellan. I sin tur har HOD:arna ansvar över sina egna avdelningar och regissören bär på ett kreativt ansvar för produktionen och producenten på det övergripande ansvaret. Att ge över ansvaret för intima scener till en koordinator tyder denna undersökning på att har lyft en stor tyngd från många filmskapare och skådespelares axlar. Då man ställs inför obekanta och nya situationer, reagerar vi på olika sätt. Vissa kanske hellre skämtar om situationen, medan andra inte tar situationen på allvar så som Skådespelare 1 poängterar. Där kunde målet vara att komma fram till en så neutral attityd som möjligt. Genom att till exempel använda korrekt terminologi, kan arbetet med intima scener få kännas avsexualiserat så som Skådespelare 1 berättar.

Som Filmarbetare 2 poängterar så kan jobbet som regissör förstås vara utmanande eftersom man har ett kreativt ansvar men även sitter på en maktposition, men att ta sig an intima scener utan någon hjälp kan kännas ensamt och svårt. På så vis kan intimitetskoordinatören komma med och blåsa liv i karaktärernas intimaste sidor, utan att skådespelarna eller filmarbetarna måste ta ansvar över det.

Frågan om ansvar för själva slutprodukten är en fråga som intimitetskoordinatören i sig inte riktigt kan ta ställning till. Eftersom det är så personligt och olikt vilka grejer vi väljer att berätta och den kreativa friheten egentligen ger alla skapare rätten att berätta vad de

vill för sin publik. Dock finns där ett ansvar över *hur* man väljer att porträttera intimitet och sexualitet för sina tittare, vilket är perspektivet vi berättar utifrån? Vill vi ge dem en bild av en helt påhittad verklighet eller ger vi dem en konkretisering av hur världen verkligen ser ut? (Jacobsson et al., 2014) En konstfilosofisk fråga som är svår att svara på, men viktig att ställa sig. Jag tror att man som filmskapare måste vara medveten om makten man sitter på, vilken världsbild man ger sina tittare, samt från vilket perspektiv berättelsen visas.

En historia kan få en helt annan betydelse utgående ifrån vilken vinkling man ger det. Populärkultur, media och det vi väljer att visa i film spelar en signifikant roll i hur sociala konstruktioner formas och hurudan attityd man förmedlar till exempelvis könsroller (Haris et al., 2023). Som tittare måste man i sin tur vara källkritisk och medveten om hur filmer och serier påverkar ens verklighetsuppfattning (Carlsson, 2004) (Tauty et al., 2021).

En stor fråga som kommer upp då det kommer till hur man förhåller sig till att visa intimitet på film är: vad är motivet? Varför visar vi det vi visar? Alla filmarbetare och skådespelare håller med om att motivet bakom intima skildringar är en viktig fråga, och med den besvarad så kan man vara friare i sitt arbete. Som Filmarbetare 2 säger så är intimiteten en fin och väldigt mänsklig del av oss, det vore synd att eliminera den ur våra berättelser. För att göra det på bästa och säkraste sätt bör vi ha med en intimitetskoordinator, så att vi kan berätta dessa historier på ett **tryggt, kvalitativt och ansvarstagande** sätt. Då kan intima berättelser bli välgjorda och rentutav gynna tittarna (Tauty et al., 2021).

Dock är inte intimitetskoordinatorn ett tydligt svar på allt. Experter löser inte automatiskt alla problem och det handlar också om personkemi, som i de flesta yrken. Men för att intimitetskoordinering ska få fungera på sitt allra effektivaste sätt, där arbetet ger både trygghet och kvalitet till arbetsteam och slutprodukt, så måste rollen få finnas och utvecklas. De måste budgeteras in, och ges tillräckliga resurser, både tidsmässigt och ekonomiskt – för att ge dem en rättmätig plats i produktionsteamet. Som de allra flesta av intervjupersonerna poängterar, är det en roll som troligtvis är kvar för att stanna.

Navigering i hur man ändå låter den kreativa friheten finnas kvar kommer att behövas, men främst så är intimitetskoordinering en ansvarstagande roll som är behövlig i filmbranschens alla skeden.

Om man inte har resurser eller möjligheter att ha med en intimitetskoordinator, så kan man gå till väga så som Filmarbetare 1 beskriver tillvägagångssättet i sin egen filmproduktion: bygga upp ett team som jobbar med intimscenerna, dela på ansvaret, vara medveten om det man gör och se till att man skapar en så trygg miljö som man kan.

Intimitetskoordinering ändrar således sättet vi gör film på det sättet att det ger en trygghet och kvalitet till scener som tidigare inte har haft förutbestämda strukturer för hur man ska spela in dem. Det bidrar till fler frågeställningar om motiv, val av perspektiv och behovet av att visa intimitet i film, allt för att höja på berättelsens kvalitet. Det kan vara utmanande att hitta resurser för att anställa en intimitetskoordinator. Men som denna studie visar, finns det ett uppenbart behov av att inkludera intimitetskoordinering i filmproduktion med intima scener. Som filmskapare bär vi nämligen på ett stort ansvar över vilka beslut vi tar, hur vi förvaltar våra maktpositioner, hur och vem vi samarbetar med – genom hela produktionsprocessen.

5.3 Slutsats

Tillsammans med min teoretiska referensram, de kvalitativa intervjuerna och den tematiska analysen får jag svar på min forskningsfråga: *Hur ändrar intimitetskoordinering sättet vi porträtterar intimitet i film?* Tre övergripande teman som kommit fram i denna studie pekar på att intimitetskoordinering gör det **tryggare** att filma intima scener, ger dem en högre **kvalitet** men kräver också mer **ansvarstagande** av de som skapar berättelsen. Samt med tre konkretiserade teman: perspektiv, resurser och maktpositioner som konkret visar hur de övergripande teman tar sig uttryck.

Filmbranschen har fått en ny yrkesgrupp som verkar vara här för att stanna. Intimitetskoordinatören bidrar med att göra film på ett tryggare sätt där kvaliteten många

gångar höjs, men även känslan av ansvar. Ansvaret bidrar till att fler följdfrågor om motiven bakom berättelsen, och ur vilket perspektiv det berättas, uppkommer. Frågor som vi behöver kunna svara på om vi vill ge autenticitet till historien.

Maktpositioner uppstår oftast oundvikligen och genom att ge intimitetskoordinatören en auktoritär roll i att bestämma hur vi filmar intima scener lägger vi grunden för trygghet. Så att ingen, varken framför eller bakom kameran, ska känna sig otrygg.

Yrket är nytt, outforskat och har uppstått från ett verkligt behov man upplevt länge och som bland annat samhällsfenomenet #MeToo synliggjorde. Mer forskning behövs för att intimitetskoordinatörens arbete ska kunna utvecklas, men ännu viktigare är det att produktionsbolag satsar på intimitetskoordinatorer i produktionerna. Utbildning, forskning och fler resurser behövs för att säkra detta nya sätt att porträttera intimitet på film.

6 KÄLLOR

- Bertolucci, B. (Regissör) (1972). *Last Tango in Paris*. [Film] United Artists.
- Braun, V., Clarke, V. (2006) *Using thematic analysis in psychology*. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101 <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Brunell, L., and Burkett, E., (9 mars 2023). *feminism*. Encyclopedia Britannica. <https://www.britannica.com/topic/feminism>
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder* (2 uppl.). Liber.
- Burke, T. (2023) *History & Inception*. Metoo. <https://metoomvmt.org/get-to-know-us/history-inception/>
- Carlsson, U. (2005). *Åsikter om våld och pornografi i medierna*. Göteborgs Universitet. https://www.researchgate.net/publication/242477643_ASIKTER_OM_VALD_OCH_PORNOGRAFI_I_MEDIERNA
- Das, L. (2007) *I felt raped by Brando*. Daily Mail. <https://www.dailymail.co.uk/tvshowbiz/article-469646/I-felt-raped-Brando.html>
- Davis, G. (2019). *Rewrite Her Story*. Plan International. <https://seejane.org/wp-content/uploads/2019-rewrite-her-story-plan-international-report.pdf>
- El Mundo de Alycia. (23 november 2016). *Bertolucci sobre Maria Schneider / Bertolucci admits rape scene was non-consensual*. [Video] YouTube. <https://youtu.be/021jNOEVytQ>
- Film&TV-Producenterna, Fackförbundet Scen & Film, SF Studios. (2023). *Riktlinjer för intimsccener*. https://filmtvp.se/wp-content/uploads/2023/03/Riktlinjer_intimsccener_film_dramaprod.pdf
- Forskningsetiska Delegationen (TENK). (2012). *God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland*. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf
- Funnell, L., Beliveau, R. (2022) *Screening #MeToo*. State University of New York Press.
- Evans, J., Hall, S., Nixon, S., & Pitkin, H. F. (2013). *Representation* (2 uppl.). Sage Publications.
- Haris, M.J., Upreti, A., Kurtaran, M., Ginter, F., Lafond, J., Azimi, S. (2023) Identifying gender bias in blockbuster movies through the lens of machine

learning. *Humanit Soc Sci Commun*, 10 (94). <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01576-3>

IMDb. (u.å.) *Sista Tangon i Paris*, Plot.

https://www.imdb.com/title/tt0070849/plotsummary/?ref=tt_stry_pl

Inouye, K. (2020) *The screen combat handbook: a practical guide to filmmaking*. Routledge.

Jacobsson, A., Ullén, M. (red.), van Ooijen, E., Wijkmark, J., Wijkmark, S. (2014) *Våldsamma fantasier : Studier i fiktionsvåldets funktion och attraction*. Karlstads Universitet. <http://kau.diva-portal.org/smash/get/diva2:747575/FULLTEXT01.pdf>

Kantor, J., Twohey, M. (5 oktober 2017) *Harvey Weinstein Paid Off Sexual Harassment Accusers for Decades*. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2017/10/05/us/harvey-weinstein-harassment-allegations.html>

Kotkaniemi, S. (2020). *Riktlinjer för intima scener i kameraarbetet*. Finlands filmstiftelse.

Kvale, S., Brinkmann, S., (2009) *Den kvalitativa forskningsintervjun* (2 uppl.) Studentlitteratur AB.

Levinson, S. (Regissör). (2019 -) *Euphoria* [TV-serie]. HBO.

Maas, J. (28 februari 2022) *'Euphoria' Is Now HBO's Second-Most Watched Show Behind 'Game of Thrones'*. Variety. <https://variety.com/2022/tv/news/euphoria-season-2-finale-ratings-1235192015/>

Milano, A. (15 oktober 2017). *If you've been sexually harassed or assaulted write 'me too' as a reply to this tweet*. Twitter. https://twitter.com/Alyssa_Milano/status/919659438700670976

Newmahr, S. (2011) *Playing on the Edge: Sado-masochism, Risk, and Intimacy*. Bloomington: Indiana University Press.

Nordic Intimacy Coordinators. (2023) *Meet Our Team*. <https://www.nordicintimacy.com/team/>

Nurmio, A. (16 oktober 2017) *Har du sett #metoo på sociala medier? – Det här är varför den sprider sig*. Svenska Yle. <https://svenska.yle.fi/a/7-1244420>

- Nyhetsmorgon. (27 mars 2023) *Nya riktlinjer för sexscener ”Absurt att vi inte haft det innan”*. TV4. <https://www.tv4play.se/program/nyhetsmorgon/nya-riktlinjer-f%C3%B6r-sexscener-absurt-att-vi-inte-haft-det-innan/20489376>
- Park, A. (24 oktober 2017). *#MeToo reaches 85 countries with 1.7M tweets*. CBS News. <https://www.cbsnews.com/news/metoo-reaches-85-countries-with-1-7-million-tweets/>
- Persson, K. (1998). *Relation och trauma : en bruksbok om mötet mellan hjälpare och offer för sexuella övergrepp*. Stockholm : Natur och Kultur.
- Princenthal, N. (2019) “*Nancy Spero Depicted Sexual Violence in an Era When the Subject Was Unspeakable.*” Art in America. www.artnews.com/art-in-america/features/nancy-spero-unspeakable-acts-art-sexual-violence-60210
- Rickman, P. (2021). *Att jobba med intimitetskoordinatorer*. Nordic Intimacy Coordinators. Tillgänglig: <https://www.ses.fi/wp-content/uploads/2021/09/Laheisyyskoreografin-kanssa-tyoskentely-SVENSKA.pdf>
- Studiobinder. (23 juli 2018) *Filmmaking techniques: Blocking for directors*. Studiobinder. <https://www.studiobinder.com/filmmaking-techniques-film-blocking/>
- Svenska Akademiens Ordböcker (2021). Intimitet. I *Svensk ordbok*. Hämtad 13 april 2023 från <https://svenska.se/so/?id=135247&pz=7>
- Svenska Akademiens Ordböcker (2021). Auteur. I *Svensk ordbok*. Hämtad 17 april 2023 från <https://svenska.se/so/?sok=auteur&pz=1>
- Tauty, S., Martin, P., Bourmand, A., Chapoton, B., de la Rochebrochard, E., Alberti, C. (2021) *Sexual health promotion messages for young people in Netflix most-watched series content (2015–2020): mixed-methods analysis study*. BMJ Open. <https://bmjopen.bmj.com/content/11/12/e052826>
- The New York Times. (1 januari 2018) *Open Letter From Time’s Up*. The New York Times. <https://www.nytimes.com/interactive/2018/01/01/arts/02women-letter.html>
- World Health Organization (2006) *Sexual Health*. Världshälsoorganisationen. https://www.who.int/health-topics/sexual-health#tab=tab_2
- Zemeckis, R. (Regissör) (1994). *Forrest Gump*. [Film] Paramount Pictures.

BILAGOR

Bilaga 1 – Intervjufrågor till filmarbetare

- I dina egna ord: varför behövs intimitetskoordinering?
- Hur har du upplevt att arbete med intima scener har sett ut i filmbranschen? (med eller utan koordinator)
- Vilka utmanande sidor ser du av att jobba med en intimitetskoordinator?
- Känner du som filmskapare att det finns ett ansvar över hur samhället & tittare uppfattar intimitet & sexualitet i de historier man berättar?
- Tycker du att det finns gränser som man som filmskapare behöver hålla sig till, då det kommer till hurudan intimitet man faktiskt visar till tittare, om det blir t.ex. våldtäkter eller andra grövre saker?
 - Eller kan man visa **allt** på film om man som skapare och skådespelare vet att man har spelat in det i en trygg miljö?
- Varför behöver vi se intima scener i filmer/serier?
- Har uppkomsten av yrket intimitetskoordinator påverkat sättet du skapar historier på? Är det något du tänker på då du skapar berättelser?
- Hur tror du att filmbranschen i samspel med intimitetskoordinering kommer se ut i framtiden? Hur hoppas du att den ser ut?

Bilaga 2 – Intervjufrågor för skådespelare

- Varför behövs intimitetskoordinering?
- Hur har ni navigerat att göra intima scener i din karriär som skådespelare?
- Hur har du upplevt att det har varit att jobba med en intimitetskoordinator?
- Finns det stunder du har önskat att jobba med en intimitetskoordinator men möjligheten inte har funnits? Hur har det känts?
- Vilka utmanande sidor ser du att det finns av att jobba med en intimitetskoordinator?
- Är samtycke någonting som du upplever finns på inspelningsplats?
- Upplever du att det finns ett ansvar över vilka historier man väljer att berätta i film / serier gällande hur vi visar intimitet?
- Hur navigerar man det som skådespelare, om något känns “moraliskt” fel att berätta?
- Hur upplever du att attityden i filmbranschen är kring intimitetskoordinering?
 - Känns det okej att neka till att göra vissa saker i intima scener, fysiskt eller emotionellt intima?
- Hur tror/hoppas du att intimitetskoordinering ser ut i framtiden?